Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 23 (1215) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 10 ЧЭРВЕНЯ 1979 г. ЦАНА 1 зл.

Па роднай зямлі. Па дарозе ў Саколку. Фота В. Рудчыка.

Пад „Залатой вехай“

Быццам плюнуць...

Бацька глядзіць на сына, а сын на бацьку. Бацька — **Мікалай Лазавік,** нібы звычайны селянін, які ўжо пражыў на гэтым свеце амаль 60 гадоў і можа пахваліцца толькі багатым жыццёвым вопытам. А сын — **Павел Лазавік,** о, гэта зусім ужо іншая справа: ён і н ж ы н е р! Прайшоў грунтоўную тэарэтычную падрыхтоўку ў галіне сельскагаспадарчай вытворчасці.

І так стаяць яны насупраць сябе, спы-

— Хто не баіцца развжліва рызыкаваць, хто хоча бачыць эфект сваёй працы, — гаворыць старэйшы з Лазавікоў, — хто любіць зямлю, — дабаўляе яшчэ пасля кароткага роздуму, — **таму яна адплоціць усялякім дабром.**

Самастойна пачаў ён гаспадарыць, як толькі ажаніўся — у 1948 годзе. Гаспадарка была вялікая, звыш 18 гектараў (а цяпер **у яго 30 га поля**), што ў той час не аблягчала яму жыцця.

— Трымаў я каня, дзве каровы, крыху авечак і некалькі свіней...

— Цяжка было, — дабаўляе яго жонка Марыя. — Цяпер, што цяпер! — кажа яна. — Нават дроў у хату не трэба насіць. Вернешся з поля, бзык запалкай — і газ ужо гарыць! Націснуў кнопку пральнага аўтамата і, пакуль бульба зварыцца, усялякія шматкі ўжо чыстыя, амаль сухія, хопіць толькі развесіць, каб ветрам прадула...

Павел Лазавік, а дакладней — **інжынер Павел Лазавік,** найперш марыў будаваць паўнаводныя марскія судны. Пасля заканчэння Бельскага беларускага ліцэя паспяхова прайшоў уступныя экзамены ў Гданьскай палітэхніцы і нейкі час вучыўся там.

— З навукай я не меў клопатаў, — гаворыць ён. — Але пасля так склалася, што я вымушаны быў пакінуць гэтую вышэйшую навучальную ўстанову.

Павел Лазавік астаўся дома, працаваў разам з бацькам, ажаніўся і, завочніліся ў прасторнай кухні двухпавярховага жылога дома — першага такога прасторнага і багатага ў вёсцы **Сакі** за Бельскам, ды спрачаюцца, дзе лепш жыць: у горадзе, ці ў вёсцы?

— Дурныя тыя, што цяпер уцякаюць з вёскі! — рашуча заяўляе бацька. — Такі вясковы рабочы з пачатковай адукацыяй, для прыкладу, як я, ну колькі ён можа ў месце зарабіць? Хай **чатыры** тысячы злотых у месяц, значыць, у год мае ён не больш як 50 тысяч злотых. То ж гэта чысты смех. **50 тысяч злотых зарабіць цяпер на гаспадарцы — то як плюнуць.** Пасадзіў, для прыкладу, вясной кавалак бульбы, восенню пусціў камбайн, каб сабраў, — і ўжо маеш свае 50 тысяч. У мінулым годзе я за адну бульбу ўзяў 160 тысяч злотых.

— Так, згода, — памяркоўна адгукаецца сын, — але бульба — гэта не крапіва, што сама расце ў агародзе...

Прыслухоўваўся я да гэтай сялянскай сямейнай добразычлівай спрэчкі і не мог вызваліцца ад назойлівай думкі: добра ўсхваляць старому гаспадару вясковае шчасце, калі на **яго банкавы рахунак у 1977 годзе ўплыло звыш 700 тысяч злотых, а праз год — на 200 тысяч больш, значыць — 900.**

Так, тут я не памыляюся, ды і яны, значыць сакоўскія Лазавікі, бацька і сын, самі гавораць, што цяпер варочаюць яны **сотнямі тысяч,** што ў гэтым годзе спадзяюцца дабіцца м і л ь ё н а.

Працяг на стар.4

Наймалодшая з сям'і сакоўскіх Лазавікоў, Ірэна, яшчэ вучаніца VI класа пачатковай школы ў Пасынках.

Людское жыццё як праезд — сядаеш на адным прыпынку і сыходзіш, даехаўшы да мэты, забіраючы з сабой усе ўражанні з падарожжа. Білет страціў сапраўднасць. Застаецца толькі ўспаміи, які па-свойму павязуць з сабой тыя, што едуць далей. Але часамі здарыцца такое, што, выскачыўшы на хвілінку, не заўважыш, як ад'ехаў цягнік, забіраючы ўвесь твой багаж і тое, да чаго ты паспеў ужо прывыкнуць. Трэба даганяць. Нанава прывыкаць і да купэ і да спадарожнікаў. Такое здарылася з ім, Мікалаем Пракапюком.

Вобмацкам пашукаў працягнутую руку і з радасцю моцна пацісну ў.

— Калі ласка, заходзьце, пойдзем у хату. Тут недзе павінна быць брамка, — пашукаў, стукаючы кійком па плоце.

Сабака, пачуўшы чужога на панадворку, заліўся брэхам, але ўбачыўшы разам гаспадара, замоўк, зразумеўшы, што дому нічога не паграджае. А гаспадар, абапіраючыся моцна на свой кіёккулю, напомніўшы, каб асцярожна, бо высокая лесвіца, павёў праз вялікія цёмныя сені ў кухню.

— Я зараз, зараз, пасядзіце хвілінку. Жонкі няма, з дачкою паехалі, дык можа і не так прыбрана, — і схаваўся ў пакоі, адкуль неўзабаве паявіўся з гармонікам.

— Гэта мой неразлучны сябра, — паясніў з нейкай радасцю ў голасе.

Мікалай Пракапюк нарадзіўся ў 1918 годзе ў Сібіры. Бацькі былі ў бежанцах. Атрымаўшы паведамленне, што загінуў брат бацькі і гаспадарка пустуе, вярнуліся на бацькаўшчыну, у Трывежу. У 1939 годзе прызвалі Мікалая ў армію на артылерыйскія курсы ўдасканальвання камандзірскага састава ў Лугу. Быў радыётэлеграфістам. Захварэў на туберкулёз суставаў, што было прычынай дэмабілізацыі.

Дома заняўся гаспадаркай. Была вайна — страшныя і цяжкія часы для людзей. І наступіў трагічны для М. Пракапюка 1944 год. Пайшоў яму ўсяго толькі 25 год. Пасля нядаўняй артылерыйскай перастрэлкі навокал валялася поўна пустых гільзаў.

— Было цяжка. У хаце не было нават кубка. І вось мне бацька сказаў: „Пайдзі, прынясі гільзаў, то кружак наробім“. І што мяне тады падкусіла? Збіраючы гільзы, трапіў я на снарад.

Чалавечы лёс

Калі нёс яго дамоў, снарад узарваўся, узарваўся проста ў руках. Далей нічога не памятаю.

Акрываўленага і абгарэлага, з параненымі вачыма і пакалечанай правай рукой завезлі ў бальніцу ў Гайнаўку, дзе праляжаў тры месяцы. Крыху падлячылі, але зроку выратаваць не змаглі. Рука таксама дрэнна зраслася. Трэба было ламаць, але і гэта не дапамагло, засталася крывая і амаль непаслухмяная.

Левае вока, як потым выявілася, можна яшчэ было выратаваць, але была вайна, не было лекаў, бальніцы перапоўнены. Потым спрабавалі вярнуць свет у бальніцы ў Любліне. І ўжо нават паявілася надзея, пачаў адрозніваць плямы святла, але нерв быў замоцна аслаблены і зноў настала цемра. Вельмі цяжкія першыя два-тры гады. Для слабых гэта трагедыя. Трэба ж нанава вучыцца жыць. Хто не бачыў з роду, дык не ведае, як цвіце сад, як калосіцца жыта, але таму, хто гэта бачыў і раптам усё абарвалася, наступіла ноч...

На хвіліну задумаўся і раптам расцягнуў свой гармонік. У пералівістыя акорды музыкі ўліўся моцны і чысты мужчынскі голас. Хату запоўніла песня, песня ад душы, шчырая. Спявае і, здаецца, усё бачыць, бачыць, як некалі, сад, і поле, і кароў, вяртаючыхся надвячоркам з папасу.

Мусіў нанава да ўсяго прывыкаць — пазнаваць свой дом, панадворак, поле, вуліцу. Усімі сіламі стараўся быць паўнавартасным, каб не быць завалай для бацькоў, каб перамагчы хвілінныя хістанні сваёй слабасці, выпрацаваць новую, куды мацнейшую сілу волі. Працаваў на гаспадарцы, вывозіў гной, араў, сеяў. У 1962 годзе памерлі бацькі. Застаўся адзін.

— Яна прыйшла да мяне, як нейкае збавенне, — гаворыць пра жонку. — Што тут гаварыць, нават калі і здаро-

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Танк Максім, Збор твораў у шасці тамах. Том першы, 1978, стар. 528, цана 44 зл.

У першы том увайшлі творы паэта з гадоў 1930-1945, г. зн. з яго зборнікаў: „На этапах", „Журавінавы цвет", „Пад мачтай", „Праз вогненны небасхіл", а таксама паэмы: „Нарач", „Каліноўскі", „Янук Сяліба". Уступнае слова літаратуразнаўцы М. Арочкі.

Том другі, 1978, стар. 464, цана 36 зл.

У яго ўвайшлі вершы са зборнікаў: „Каб ведалі", „На камні, жалезе і золаце", „У дарозе".

Сцяцко П. У., Беларускае народнае словаўтварэнне. Афіксальныя назоўнікі, 1977, стар. 320, цана 48 зл.

У гэтай выключна навуковай працы „даследуецца субстантыўная словаўтваральная сістэма беларускай народнадыялектнай мовы. Апісваюцца словаўтваральныя тыпы афіксальных назоўнікаў, утвораных ад асноў розных часцін мовы".

Кавалёў А. Ф., Сяргей Селіханаў, 1978, стар. 50, цана 12 зл.

Багата ілюстраваная манаграфія аб творчасці сучаснага беларускага савецкага скульптара, які з'яўляецца аўтарам многіх манументальных твораў, між іншым, помнікаў Герою Савецкага Саюза К. С. Заслонаву ў Оршы, Герою Савецкага Саюза Марату Казею ў Мінску, партызанам І. і М. Цубам у вёсцы Вялікі Лес на Міншчыне, фігуры Старога з забітым хлопчыкам на руках у мемарыяльным комплексе Хатынь, бюстаў Я. Купалы, Я. Коласа і шэрагу іншых прац.

Харавы канцэрт, 1978, цана 10 зл..

Гэты зборнік беларускіх песень для хору без музычнага суправаджэння складаецца з 10 твораў, сярод іх песня „Падарожнік" на словы Э. Агняцвет, з мелодыяй Э. Тырманд, „Там за садам" і „А сення ў нас масленка" — беларускія народныя песні ў апрацоўцы А. Багатырова і іншыя.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым заліччэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki" 15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

385 гадоў назад

15.6.1594 нар. Н. Пусэн, французскі жывапісец. Пачынальнік і найбуйнейшы прадстаўнік класіцызму ў еўрапейскім жывапісе 17 ст.

* * * * * * * * * *

12.6.1909 пецярбургская „Ніва" ў справаздачы аб пасяджэннях дзяржаўнай думы асабліва выдзяляе абмеркаванне законапраекта аб стараверскіх абшчынах. Гэтым законапраектам стараверам прадстаўлялася свабоднае вызнаванне іх веры. „Законапраект, дакладней, папраўкі камісіі — выклікаў цэлую буру абурэння на правых лавах Дзярж. Думы і часткова ў цэнтры".

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1073. Nakład 7600 egz. S-2

З Беларусі. У адным з цэхаў Мінскага гадзіннікавага завода.
Фота Яўгена Казюлі.

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ЁСЦЬ ВУГАЛЬ НА ПАЛЕССІ!

Пытанне, ці ёсць на Палессі вугаль, даўно хвалявала даследчыкаў нетраў беларускай зямлі. І вось прыемная навіна: буйныя радовішчы бурага вугалю выяўлены непадалёк ад Жыткавіч.

Спецыялісты распрацавалі тэхнікаэканамічнае абгрунтаванне будаўніцтва буравугальнага разрэза. У ім не будзе шахтаў — пласты залягаюць параўнальна неглыбока, што дазволіць здабываць карысныя выкапні адкрытым спосабам.

Мяркуецца, што за год можна будзе здабываць некалькі мільёнаў тон вугалю. Увесь ён пойдзе на паліва для цеплавых электрастанцый. Для аховы акаляючага асяроддзя прадугледжваецца пабудаваць комплекс ачышчальных збудаванняў, праводзіць мерапрыемствы па рэкультывацыі вугальных выпрацовак.

НАВІНКІ ГАЛАНТАРЭІ

Па 960 адрасах адпраўляе прадукцыю Пінскі завод штучных скур. Вырабы з яго маркай экспартуюцца і за мяжу. Сталовая цырата, напрыклад, пастаўляецца ў ГДР, Польшчу, Румынію, Фінляндыю, на Кубу.

Калектыў прадпрыемства дабіваецца пашырэння якасці, расшырэння асартыменту новых вырабаў. Сёлета асвоен тэрмапластычны матэрыял для абутковай прамысловасці. Нядаўна выпушчана доследная партыя пераплётнага матэрыялу для кнігавыдавецкіх мэт.

АЎТАМАТЫКА НА ФЕРМАХ

Аўтаматызаваная даільная ўстаноўка ўключана ў работу ў калгасе „Новы быт" на Міншчыне. Надоенае малако перапампоўваецца ў спецыяльныя цыстэрны для ахаладжэння. Тут змантараваны таксама кормараздатчыкі з дазатарамі. З абслугоўваннем 1200 кароў спраўляецца дзесяць аператараў машыннага даення.

Цяпер у рэспубліцы дзейнічае звыш 30 сучасных малочных комплексаў, больш як 400 буйных механізаваных ферм. Яны сканцэнтраваны ў гаспадарках, дзе створаны магутныя кармацэхі.

ДЛЯ ГАСЦЕЙ АЛІМПІЯДЫ

Самым высокім будынкам стане ў Брэсце 14-павярховая гасцініца, будаўніцтва якой пачалося на рагу вуліц Савецкай і Маякоўскага. Яна зможа прыняць аднначасова 500 чалавек. Утульныя нумары, прыгожыя інтэр'еры, скарасны ліфт зробяць адпачынак гасцей зручным і прыемным. Тут жа будуць рэстаран, цырульня, пункт бытавога абслугоўвання, стаянка для транспарту.

Гасцініца адкрыецца напярэдадні Маскоўскай алімпіяды.

ДНІ БРЭСТА Ў ЛЮБЛІНЕ

„Брэст! Горад над пагранічнай ракой. Візітная картка Савецкай краіны. Заходнія вароты айчыны. Якімі толькі эпітэтамі не надзялялі гэты горад — стары па назве і малады па біццю свайго пульсу, па шырокаму, светламу жыццю, па радаснай усмешцы!" Так пачынаецца кніжка пра Брэст, выдадзеная выдавецтвам „Беларусь" у 1972 годзе.

Горад Люблін дружыць з Брэстам ужо здаўна. Кожны другі год праходзяць дні Брэста ў Любліне і дні Любліна ў Брэсце. У гэтым годзе дні Брэста ў Любліне адбыліся ад 17 да 19 мая.

У Люблін прыбыла вялікая дэлегацыя жыхароў горада-героя Брэста. Узначальваў яе I сакратар ГК КПБ В. П. Самовіч. У першы дзень свайго прабывання дэлегацыя паклала вянкі пад помнікам Савецкай Арміі на Літоўскай плошчы і ў канцлагеры Майданэк. Госці сустрэліся з уладамі горада Любліна, мелі сустрэчу ў ВК ПАРП, наведалі шмат люблінскіх прадпрыемстваў, дзе абменьваліся вопытам.

З нагоды дзён Брэста ў Люблінскім доме культуры былі наладжаны дзве вельмі цікавыя выстаўкі: народнага і прыкладнога мастацтва беларускага Палесся і дзіцячых малюнкаў. Усіх вельмі зацікавіла выстаўка народнага мастацтва. Тут найбольш экспанаваліся жаночыя касцюмы. Пераважалі з Брэсцкага і Кобрынскага раёнаў. Шмат было таксама ручнікоў і абрусаў. Кожны ручнік іншы і кожны проста прыгажосць. Дэманстраваліся і мужчынскія паясы. Жаночыя касцюмы сапраўды прыгожыя сваімі колерамі і арнаментамі. Пераважалі тут геаметрычныя ўзоры, нашываныя на белае ільняное палатно. Народныя ўмельцы Брэстчыны паказалі свае прыгожыя вырабы з саломы, дрэва, кераміку, жывапіс і разьбу па дрэву. Кульмінацыйный кропкай праграмы дзён Брэста быў вечар дружбы ў тэатры імя Астэрвы. Зала тэатра была перапоўнена жыхарамі горада Любліна. Пасля прамоў выступіў перад гледачамі заслужаны для беларускай культуры ансамбль песні і танца „Брэстчанка" пад мастацкім кіраўніцтвам Сяргея Любчука. Хор у цудоўных беларускіх касцюмах спяваў беларускія, украінскія і польскія песні. Выступленне яго ўсім вельмі спадабалася. Кожны пункт праграмы гледачы ўспрымалі бурнымі воплескамі. Надоўга застанецца гэты вечар у памяці жыхароў Любліна.

На другі дзень пасля экскурсіі па прыгожым горадзе Любліне, пасля розных сустрэч мілыя госці з Брэста ад'ехалі дамоў. Яшчэ дасюль гучыць іх развітальная песня:

„Бывайце здаровы, жывіце багата..."

Да наступнай сустрэчы, дарагія сябры з Брэста.

Іван Ігнацюк

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Спяваючыя медыкі ● Ушанаванне Станіслава Манюшкі ● Секты ● Вясельныя чыны ● З жыцця варшаўскага гуртка БГКТ ● Што такое „паганалії" ● Чаму моладзь уцякае з вёсак ● Весткі з Заблудава, Боцькаў, Гарадка, Міхалова, Орлі, Ляўкова, Чаромхі, Гайнаўкі, Сацоў, Крывяціч, Рыбалаў, Кляшчэляў, Тапаркоў, Дубін ● Сакрэты майстэрства ананімшчыка Храпы ● Песня „Pierwszy siwy włos".

ШТО НОВАГА?

СТАНОВІШЧА Ў ІРАНЕ

Па іранскаму нацыянальнаму тэлебачанню выступіў прэм'ер-міністр часовага ўрада Ірана М. Базарган, які закрануў пытанні ўнутрыпалітычнага і эканамічнага жыцця краіны. Ён сказаў, што рэспубліка цяпер адчувае цяжкасці ў сувязі з дзейнасцю шматлікіх арганізацый і палітычных груповак, якія не знаходзяцца ў дастатковай ступені пад кантролем цэнтральных улад, і заклікаў іх да больш цеснага супрацоўніцтва з урадам.

У краіне працягваюцца пакаранні смерцю былых стаўленікаў шахскага рэжыму, што ўчынілі злачынствы супраць народа.

✲

Тэгеранскі рэвалюцыйны трыбунал абвінаваціў Цэнтральнае разведвальнае ўпраўленне ЗША ў арганізацыі забойстваў вядомых палітычных дзеячоў новага рэжыму. Экстрэмісцкая групоўка „Фаркан", якая ўзяла на сябе адказнасць за гэтыя забойствы, гаворыцца ў апублікаваным іранскім друкам пасланні трыбунала да нацыі, была створана ЦРУ яшчэ некалькі гадоў назад. Ёй адводзілася асобая роля ў фізічным знішчэнні дэмакратычных сіл і падаўленні рэвалюцыйнага руху ў краіне.

Афіцыйныя прадстаўнікі паліцыі і ваеннага камандавання паведамілі, што па распараджэнню аяхаты Хамейні прыняты меры па забеспячэнню бяспекі ў краіне.

НАТО

У заяве Палітбюро ЦК Кампартыі Бельгіі, апублікаванай у газеце „Драпо руж", гаворыцца, што кіруючыя органы НАТО развілі ў апошні час бурную дзейнасць, накіраваную на размяшчэнне ў Заходняй Еўропе новых сістэм зброі, на „мадэрнізацыю" ядзернага патэнцыялу паўночнаатлантычнага блоку. У гэтых умовах, падкрэсліваецца ў дакуменце, Кампартыя выступае за скарачэнне звычайных відаў узбраення, за стварэнне ў Еўропе бяз'ядзернай зоны.

ЗАБЫТАЕ ПАКАЛЕННЕ

„Нам патрэбна жыллё, а не бомбы", „Забяспечце нашу старасць" — пад такімі лозунгамі ў сталіцы штата Каліфорнія Сакрамента адбылася масавая маніфестацыя прадстаўнікоў „забытага пакалення" Амерыкі.

Як паведаміў старшыня нацыянальнага савета пажылых амерыканцаў Б. Хатан, у ЗША налічваецца 23,5 мільёна чалавек ва ўзросце звыш 65 гадоў. Значная частка пажылых і састарэлых грамадзян Злучаных Штатаў знаходзіцца ў бядотным становішчы, бо вымушана існаваць на „замарожаныя" пенсіі ва ўмовах няспыннага росту цэн.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 8 VI — 8.05 Filmy anim. 8.35 Film fab. 16.05 Film dla dzieci. 19.10 Epopeja filmowa „Wielka Ojczyźniana". 20.35 Spektakl muz.
Sobota 9 VI — 9.05 „Wielka Ojczyźniana" — powt. 13.45 Film dla dzieci. 15.00 Nie do wiary. 16.00 P. nożna. CSKA — Dynamo (Tbilisi). 18.45 Film fab. 20.35 Panorama film. 22.05 Pr. estrad.
Niedziela 10 VI — 12.30 Spektakl. 15.40 Klub film. 16.40 Film anim. 17.00 Panorama międzynar. 17.45 Koncert życzeń. 18.30 P. nożna. Dynamo (Moskwa) — Karpaty (Lwów). 20.35 Święto Poezji.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота. 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża — Bez znieczulenia — pol. 12—13. Powrót różowej pantery — ang. 14—15. O jeden most za daleko — ang. 16—17.
Bielsk Podl. — Bitwa o Midway — USA 11—13. Stracenie Judasza — wenezuel. 14—15. Szpital przemienienia — pol. 16—17.
Czeremcha — Krótkie wakacje — wł. 12—13. Królowa pszczół — pol. 16—17.
Czyże — Pejzaż horyzontalny — pol. To moja sprawa szefie — czes. 13—17.
Gródek — Znaki zodiaku — pol. 16—17.
Hajnówka — Dziewczyna do dziecka — wł. 11—13. Okularnicy — węg. 14—15. Słoneczny pył — radz. 16—17.
Michałowo — Dyskretny urok burżuazji — fr. 12—13. Ofiara namiętności — hiszp. 14—15. Przybądź do doliny winorośli — radz. 16—17.
Milejczyce — Colargol zdobywcą kosmosu — pol. Dzień szarańczy — USA 13—17.
Narew — Maratończyk — USA. Próba ognia — pol. 13—17.
Narewka — Akwarele — pol. Na tropie Wilbego — ang. 13—17.
Nurzec — Klatka — fr. Ślad — pol. 12—13. Konik Garbusek — radz. 14—15. Biały Mazur — pol. 16—17.
Orla — Spirala — pol. Szpinak czyni cuda — czes. 13—17.
Rajsk — Piknik pod wiszącą skałą — austr. Dzień mej miłości — czes. 13—17.

Парадны канцэрт

Парадны канцэрт лепшых выканаўцаў — аматараў беларускай песні быў аб'яўлены на нядзелю 13 мая бягучага года.

А 13 гадзіне запоўніўся людзьмі прасторны зал для гледачоў у гайнаўскім доме культуры „Гурнік". Прыйшлі жыхары горада і навакольных вёсак.

Свята беларускай песні адкрыў мгр Аляксандр Іванюк з Гайнаўкі, член Галоўнага праўлення БГКТ. Прывітаў ён прысутных і коратка пазнаёміў з дасягненнямі таварыства ў галіне папулярызацыі беларускай народнай і сучаснай песні.

Міхал Артышэвіч. У фінальным аглядзе „Беларуская песня-79" заняў першае месца сярод салістаў фальклорнай песні.

Гарадок. У фінальным аглядзе „Беларуская песня-79" заняў першае месца сярод калектываў сучаснай песні".

І вось на сцэне паяўляецца хор з Гарадка (ён сёлета святкуе 25-годдзе свайго існавання). Паплыла песня „Прывітальная". Усе сцішыліся, услухаліся. Стала ўрачыста, радасна. Затым хор праспяваў песню пра Мінск. Галена Кот і Ірэна Паўлючук — песню „Помніш, любы" і хор узапар некалькі песень: „Родная старонка", „Сонца за хмарамі скрылася" (любоўная) і „Родны край". Пасля іх выступлення доўга гучэлі бурныя воплескі. Словам, поўны поспех хору. Варта адзначыць, што хор з Гарадка заняў першае месца ў катэгорыі сучаснай песні ў конкурсе „Беларуская песня-79".

Рассоўваецца занавес, і на сцэне паяўляюцца харавыя калектывы з Райска і Дубяжына. Разам. Выконваюць дзве беларускія песні: „Застольная" і „Беларуская хусцінка" і рускую „О славе не спорьте". Кожная песня спадабалася. Але вось зрываюцца воплескі, як толькі наперад выходзіць саліст Аляксандр Раманюк з Дубяжына (саліст-лаўрэат у катэгорыі сучаснай песні). Праспяваў у суправаджэнні хору песню пра „Беласточчыну" („...сэрцу мілую, ты цвіці і красуй") і „Ох мароз, наш мароз". Спяваў асабліва песню пра мароз захапляюча. Авацыі.

Пасля ўсе ўбачылі ў народным уборы салістку з Рагачоў Ніну Такаюк. (Заняла яна другое месца ў катэгорыі фальклорнай песні). Абедзве яе песні былі гумарыстычныя. Гэта адчуваецца ўжо ў загалоўках: „Ой умру я, умру і буду дывіться" і „Хотіла маты сына оженіты". Абедзве арыгінальныя, прызабытыя. Народныя жамчужыны. Слухаліся з прыемнасцю і вялікім зацікаўленнем.

На змену ёй выходзіць саліст Ян Сухадола са Старога Ляўкова (другое месца ў катэгорыі сучаснай песні). Выконвае свае любімыя мелодыі: „Нёман" і „Зорка Венера". Задушэўна, эмацыянальна.

Запачаткаваў ён выхад на сцэну ляўкоўцаў. Найперш дуэт Яніна Закшэўская і Леаніла Харкевіч (глыбока ў сэрца запала асабліва мілагучна выкананая песня „За ракой туманіца лугі"), тэрцэт Вера Осяк, Вера Сват і Валянціна Грыка, які спяваў, як „у суботу Янка ехаў ля ракі" і пра каханне, затым пяціасабовы калектыў выконваў беларускія сучасныя песні на два галасы („Нёман" і „І сюды гора").

Далей дзявочыя дуэты: з бельскага беллiцэя (Галіна Кавальчук і Каміла Высоцкая) і са Старога Корніна (сёстры Антаніна Назарук і Зофія Кулік). Асаблівае ўражанне пакінула песня салісткі Камілы Высоцкай „Чараўніца".

Хор з Беластока і салісткі Аля і Люба Гаўрылюк з вялікім майстэрствам праспявалі беларускія песні — „Мой родны край", „Як той Зосі давялося" і рускія „Жураўлі" і „Тундра".

Саліст з Кляшчэляў Міхал Артышэвіч (лаўрэат у катэгорыі фальклорнай песні) цудоўна спяваў: „А нашто мне жаніціся" і „Цераз сад, вінаград, цераз Семяноўку".

Шматасабовы мешаны хор з Варшавы выступіў з песнямі: „Любы зоры залацістыя", „А ў полі вярба", „Скрыпяць мае пасталы" і „Чорная галка". Выконваліся яны дасканала, на самым высокім мастацкім узроўні. Былі сярод іх і песні, якія выконваліся на чатыры галасы.

Канцэрт закончылі харысткі з Гарадка песнямі: „Ой, схацела бабуленька раптам збагацець", „Пайду, пайду, Ясю мілы", „Каторы з вас хлопец нежанаты" ды „Бывайце здаровы!"

Доўга не змаўкалі бурныя воплескі.

Быў гэта першы і такі незвычайны канцэрт, арганізаваны Беларускім грамадска-культурным таварыствам. Першы і ўдалы, па-за некаторымі недахопамі арганізацыйнага характару. Варта такія парадныя канцэрты арганізаваць у будучыні.

Тэкст і фота
Янкі Целушэцкага

ПЕВЕНЬ

Збіраўся я ў Саколку на рынак, а жонка кажа:

— Завязі пеўня прадай, бо ёсць два, ды не годзяцца, дзяруцца, бы чэрці.

— А халера на іх, — кажу, — курэй, бадай, дваццаць і не пагодзяцца. Чаму ж я гэтулькі лет з адной жонкай і ўсё добра?! Чорт яго ведае, колькі за яго прасіць, бо карова, цяля, ці вяпрук — то я ведаю, колькі каштуе, а колькі каштуе певень, не маю паняцця.

Жонка паважыла, ды кажа:

— Больш як тры кілаграмы, прасі 90 зл.

— Ну, добра, няхай будзе і так. Аднаго разу бачыў у краме вэнджаную курацыну, што была 120 зл. за 1 кг.

Заехаў я на рынак, трымаю пеўня, падыходзіць адзін чалавек, другі, запыталіся, колькі каштуе. Кажу: 90 зл., завярнуліся і пайшлі. Аж падыходзіць дзядзька Лявон (я яго ведаю, гаспадарку здаў на рэнту, пабудаваў дом у горадзе і там з сям'ёй жыве, а ночку служыць за старожа). Пытаецца, колькі хачу за пеўня, я зноў сказаў, што 90 зл. Тут дзядзька Лявон заспяваў:

— Ооот дурныы муужык, певень каштуе 40 зл., а ён хоча 90, га-га-га, — ды пайшоў.

Тады я памеркаваў, як гэта бывае на гэтым божым свеце. Вол забыў, як цялём быў, не прайшло год часу, як сам мужыком быў, а сёння ўжо лічыць сябе разумным, гарадскім, то ж ты нядаўна сам прадаваў пеўня, ды каб табе хто сказаў „дурны мужык", дык скочыў бы тыграм у вочы.

Ну што ж мае даражэнькія, у чалавека такая натура бывае. У гэты момант я прыпомніў, як адна дзяўчына паехала ў горад на вучобу, пабыла там два гады і за гэты час забыла сваю родную мову, хоць, праўду сказаўшы, ацэнкі па польскай мела тройкі з мінусам. У час канікулаў прыехала ў вёску ды мудрыцца, што ўжо не ведае сваёй мовы, пытаецца ў сястры, як на граблі казаць, а сястра толькі засмяялася, ды нічога не сказала. Пайшлі абедзве сена грабсці. Ідзе за сястрою, нясе граблі, зачапілася за камень нагою, упала (бо дарога праз поле не тратуар) і граблі паламала, ды крычыць:

— А халера на гэты камень, праз яго граблі паламала.

Так праз той няшчасны камень прыпомніла родную мову. Ну, што ж, усяляк на свеце бывае.

І тут, мае даражэнькія, я падумаў, можа я і дурнейшы за дзядзьку Лявона, бо не патрапіў так, як ён, уцячы з вёскі ў горад, але ж не зусім дурны, бо маю сёе-тое прадаваць і пеўніка прывёз у горад.

Нарэшце з'явіўся купец, які напраўду пачаў таргавацца. Торг у торг, дайшлі да ладу, згадзіліся на 45 зл. Калі купец палову дае, купцом застаецца, кажу:

— Бярэце ды мяса рабеце.

А ён кажа:

— Я яго буду гадаваць, маю 18 курак, дык ім пеўнік патрэбны.

— Ну, да гэтага то ён зухаваты, будзе курам добра і яму добра.

І так, мае даражэнькія, пеўнік апынуўся ў горадзе.

Э. Ш.

АРЛЯНСКАЯ ДЭМАГРАФІЯ

У Арлянскай гміне цяпер пражывае 6028 чалавек, у тым ліку 3048 жанчын і крыху менш — 2980 мужчын. Найбольшымі вёскамі з'яўляюцца: Орля — 1187 асоб, там 613 жанчын і 574 мужчыны, Кашалі — 406, Крывая — 375, Маліннікі — 342 і Рэдуты — 315. Больш мужчын чым жанчын пражывае ў Кашалях (на дванаццаць), Малінніках (на дзесяць) і Рэдутах (на дзевяць).

У 1978 годзе пажаніліся 37 пар. Найбольш вяселляў згулялі ў лютым, ліпені і кастрычніку. Найстарэйшымі маладажонамі былі: мужчына з 1907 года нараджэння і жанчына з 1921 года.

У мінулым годзе нарадзілася 34 дзяцей: дваццаць хлопчыкаў і чатырнаццаць дзяўчынак. Нованароджаным давалі імёны: дзяўчынкам — Марта, Кацярына, Іаанна, Агнешка і Анна (гэтыя імёны выступалі найчасцей) і хлопчыкам — Марэк, Тамаш, Пётр, Адам і Андрэй.

Стогадовых людзей у гміне Орля не сцвярджаецца.

Лік насельніцтва пастаянна змяншаецца: у 1976 годзе было 6339 чалавек, у 1977 — 6207 і ў 1978 — 6028. **(яц)**

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XXXVI

У характары Міхала выявіліся многія тыповыя рысы беларускага нацыянальнага характару. І трэба сказаць, што рысы гэтыя не заўсёды належаць да станоўчых. Галоўным недахопам Міхала з'яўляецца яго грамадская пасіўнасць. Міхал прытрымліваецца прынцыпу „наняўся — як прадаўся". Нянавісць Міхала хутчэй адносіцца да падпанкаў, чым да галоўных віноўнікаў сялянскай нядолі. Яна рэдка ўзнімаецца да высокіх парогаў князёў Радзівілаў, у якіх Міхал служыць лесніком. Парадокс заключаецца ў тым, што Міхал застаецца лаяльным у адносінах да тых, каго ён ненавідзіць. Яго імкненні не ідуць у напрамку не толькі бунту, але і якога-колечы грамадскага радыкальнага руху і таму ў нічым не пагражаюць пануючым класам. І нягледзячы на ўсё гэта, у паэме Коласа класавы канфлікт паміж сялянствам і пануючымі выказвае сваю пастаянную прысутнасць.

Да глыбейшых недахопаў паэмы трэба аднесці тое, што ў ёй па сутнасці вогуле не паказаны адносіны паміж Міхалам і мясцовымі сялянамі. Міхал верна і чуйна сцеражэ панскія лясы. З лясоў гэтых не маглі не карыстацца навакольныя сяляне. З гэтай прычыны не магло не даходзіць да вострых канфліктаў паміж Міхалам і сялянамі. Праўда, Колас некалькі разоў заўважае, што сяляне не любілі Міхала, аднак нідзе шырэй не паказвае гэтай праблемы. Мабыць, пісьменнік не хацеў Міхала — сімвалу агульнасялянскіх імкненняў супрацьстаўляць гэтаму сялянству. Але дзякуючы гэтаму недахопу ў паэме не знайшла адлюстравання вельмі цікавая псіхалагічная і бытавая дзялянка рэчаіснасці. Гэты аспект грамадскіх адносін намнога цікавей паказаны ў вершах Купалы „За чужую ёлку", у апавяданні Тургенева „Бірук", у апавяданні Жаромскага „Zapomnienie" або ў апавяданні самога Коласа „Малады дубок".

Ва ўсіх гэтых творах пісьменнікі з выключнай глыбінёй паказалі грамадскія і псіхалагічныя камплікацыі леснікоў-сялян, якія, пільнуючы панскія лясы, уваходзяць у канфлікты з сваімі суседзямі-сялянамі.

І нягледзячы на гэты недахоп, „Новая зямля" застаецца цудоўнай карцінай беларускай сялянскай рэчаіснасці, карцінай, у якой чытач знаходзіць велізарную колькасць фактаў з жыцця Беларусі ў мінулым.

фуст — персцень, спалучаючы вуха касы з куссём. Туолько фуст муоцно насады. Бэз фуста косыты ны будэш.

млёныч — рычаг, пры дапамозе якога абарочваюць верхні камень жарон. Хватайся за млёныч і кручы. Хушчэй млёнычом оборочуй.

каска — камень, які ўдаралі, выкрасаючы агонь. Знов каску згубыв! Дэ моя каска?

око — дзірка ў верхнім камені жарон, куды сыплюць, прызначаная для мялення зерне. Гліды як сыплеш, бач што за око ліетыт.

потэрня — цёрніца з дзвюма раўкамі. Выстав з хліва потэрню. Дэ ж наша потэрня подыэлася?

(Грабавец, гміна Дубічы Царкоўныя)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ГМІНА СІДРА...

...налічвае 55 вёсак. Сяляне апрацоўваюць тут 11540 га зямельных угоддзяў. Гадуюць яны 6452 штукі быдла, у тым ліку 3320 малочных кароў, а таксама 8606 свіней і 3228 авечак.

У мінулым годзе аднавілі 154 тоны яравых і 397 тон бульбы. На зіму нарыхтавалі 5360 тон кішонак. Дзяржаве прадалі 1802 тоны збожжа (план скупкі выканалі ў 106%), 373 тоны свіней (95,6%), 518 тон валавіны (117,7%) і 4589 тысяч літраў малака (91,5%). За прададзенае збожжа, бульбу і іншыя сельскагаспадарчыя культуры сяляне атрымалі 68,7 млн. злотых, з чаго на адну гаспадарку прыпадае 55 тысяч злотых.

У 1978 годзе ў гміне было 36 спецыялістычных гаспадарак, у тым ліку трыццаць у жывёлагадоўлі. У тым жа годзе хлебаробы пабудавалі дзевяць інвентарскіх будынкаў на 198 месц і мадэрнізавалі чатыры будынкі на 142 месцы. Земляробы Сідраўскай гміны ўзялі адзінаццаць мільёнаў злотых сельскагаспадарчых крэдытаў, у тым ліку 1,7 млн. злотых на інвестыцыі.

У мінулым годзе, што варта адзначыць як станоўчы факт, сяляне купілі 100 га зямельных угоддзяў. Дзяржаўны фонд зямлі тут усё яшчэ вялікі — 1550 га (так было на 31 снежня 1978 года).

Сёлета ў гміне Сідра ў грамадскіх пачынах будуць адрамантаваны: дарога з Макаўлян у Ялоўку і вуліца ў Макаўлянах, а таксама супрацьпажарная раміза ў Якаўлянах.

КАБ ЗЯМЛЯ РАДЗІЛА

Як нам паведаміў намеснік дырэктара да эканамічных спраў Сцяпан Выркоўскі, Раённае меліярацыйнае прадпрыемства ў Бельску сёлета распачне меліярацыю аб'ектаў Рыбалы, Дабраміль і Плонка. Цяпер у маі вядзе меліярацыю аб'екта Зубава—Плёскі—Кнаразы. Прадпрыемства намерана выканаць меліярацыйныя работы агульнай вартасцю 132 мільёны злотых.

ГАРАДЗІСКІ, СКР

У СКР у Гарадзіску працуе 114 чалавек, у тым ліку 50 трактарыстаў. Ён дапамагае сялянам сваёй сельскагаспадарчай тэхнікай і загаспадарвае 322 гектары зямлі, перададзенай сялянамі за пенсію, а таксама гадуе свіней і букатаў. Зараз узводзіць букацярню на 760 месц у вёсцы Тарговіска (спулдзельня арганізавала ўласную будаўнічую брыгаду і будуе ферму ўласнымі сіламі). Варта адзначыць, што ў гарадзіскім СКРы з кожным годам павялічваецца прадукцыйнасць працы рабочага калектыву. СКР дапамагае КГВ у арганізацыі дзяцінцаў у час жніва і капання бульбы (у мінулым годзе дзейнічала ў Гарадзіскай гміне тры дзяцінцы). У 1978 годзе спулдзельня дапамагала ў арганізацыі сельскагаспадарчага курсу, які пасяхова закончыла і атрымала званне кваліфікаванага гаспадара 74 асобы.

У мінулым годзе СКР сабраў збожжа з 60 гектараў, кукурузу — з 87 га, бульбу і буракі — з 30 га і рапс — з чатырох га. Прадаў ён дзяржаве 786 свіней. У бягучым годзе больш зямельных угоддзяў адведзена пад пасевы траў, таму што неабходна забяспечыць больш кармоў для свайго статка буйнай рагатай жывёлы (букацярня будзе ўжо хутка гатова). Так што арэал зернавых будзе меншы, але будзе больш і кармавых буракоў.

У СКР актыўна дзейнічаюць ПОП і ЗСМП. Зараз тут 38 членаў і кандыдатаў ПАРП і 21 член ЗСМП. У мінулым годзе спамянутыя арганізацыі павялічыліся на дваццаць чалавек.

У НОВАЙ СЯДЗІБЕ

У пачатку бягучага года клуб „Рух" у Васількове змяніў сваю сялібу. З памяшканняў пад жылым блокам мясцовага спулдзельчага кааператыва яго перавялі ў новы будынак мейска-гміннага цэнтра культуры па вул. Дворнай, дзе займае зараз два пакоі. Культурнаасветнай дзейнасцю кіруе Данута Трушкоўская. Кіёск вядзе Станіслава Радух, якая вяла яго і раней. **(яц)**

МАЙСТАР НА УСЕ РУКІ!

ДЗЯНІС НІКАЛАЮК

У Піліпках усе знаюць, што Дзяніс Нікалаюк з'яўляецца майстрам на ўсе рукі. Абсталяваў ён сабе такарку, на якой давялося яму рабіць восі для вазоў, вытачваць іншыя восі і воські, тачыць лемяшы для плугоў і выконваць шматлікія такарскія работы. Зацікаўленне тэхнікай і рамяством перайшло да яго ад бацькі, які славіўся там на ўсю ваколіцу як добры каваль. Ды Дзяніс у кавальскім рамястве ніадрэнны спецыяліст. Каваў коней, акоўваў вазы, рамантаваў сельскагаспадарчыя прылады. Пасля зрабіў сабе габлярку і на ёй рыхтаваў дошкі на падлогу, на шалюнкі, на шчыты. Габляваў сабе і аднавяскоўцам. Праявіў сябе і ў стаярскім рамястве. Рабіў сталы, табурэткі, шафкі, услоны. А калі будаваў сабе хлявы, шмат чаго сам выканаў. І ў хаце амаль уся мэбля яго работы; адначасова не, сам выбіваў пільсняю сцены, сам рабіў і ўстаўляў падлогу і прыбіваў падсуфітку. На панадворку ў яго многабодны калодзеж, выкапаны яго ж рукамі. Там Дзяніс Нікалаюк абсталяваў помпу.

Даводзілася яму рабіць таксама

млынкі-сьрутоўнікі, ладзіць бульбакапалкі, малацілкі і іншыя сельскагаспадарчыя машыны. Калі вярнуўся ён з арміі, стаў рабочым бельскага ПОМ-у і там праявіў сябе як таленавіты рацыяналізатар. І вось у той перыяд жыцця спаткала яго непапраўнае няшчасце. Пасля работы ехаў ён матацыклам дамоў у Піліпкі, а грузавік, які абганяў яго, зачапіў за руль матацыкла, і ён ударыўся галавою ў брук шашы. Было гэта ў 1955 годзе. Адвезлі яго, непрытомнага, у бальніцу ў Бельск. Вярнуўся інвалідам. І ад таго часу сваю самародную таленавітасць выкарыстоўвае ён у невялікай ступені.

У размове з Дзянісам Нікалаюком, даведаўся я таксама аб яго цяжкой прымусовай працы ў Нямеччыне, а пасля вызвалення аб мабілізацыі яго ў Савецкую Армію, у радах якой давялося яму ваяваць у раёне Кенігсберга. Пазней быў салдатам Войска Польскага і прымаў у Ольштынскім ваяводстве актыўны ўдзел ў Рэферэндуме.

У 1947 годзе ён ажаніўся са сваёй аднавяскоўкай. Мае трое дарослых дзяцей, якія, як гэта кажуць, на сваім ужо хлебе. Ён цяпер апрацоўвае два гектары зямлі. Часта прабывае ў сваім варштаце, выконваючы сабе або суседзям тую ці іншую работу. Усё ў яго ёсць, толькі няма здароўя і гэта абмяжоўвае яго здольнасці, жаданні і задавальненне з жыцця.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

(Працяг са стар. 1)

БЫЦЦАМ ПЛЮНУЦЬ...

на вучыўся, атрымаў дыплом інжынера сельскагаспадарчай прадукцыі.

— Палюбіў я працу ў вёсцы. Прыемна глядзець, як усё тут на тваіх вачах расце, змяняецца, — кажа ён, а я не ведаю, ці яму верыць, ці выпадкова не гаворыць ён так, бо інакш не выпадае гаварыць журналісту.

— Ці вы не адчуваеце, што ваш дыплом марнуецца на бацькоўскай гаспадарцы, што яна замалая, каб прымяніць на практыцы прысвоеную вамі тэорыю? — пытаю яго, а ён рашуча пярэчыць, кажа, што я памыляюся, бо каб вопыт бацькі не папаўняў яго веды, дык і вынікі іх супольнай працы, іх гаспадарання не былі б такія, якія ёсць, не маглі б яны ганарыцца ў вёсцы двума трактарамі, двума аўтамабілямі, двухпавярховым асабняком і ўсялякім іншым дабром, а перш за ўсё не змаглі б без гэтых ведаў развесці сваю авечую ферму аж да трохсот штук. **Аўчарства — іх асноўная спецыялізацыя.** Гадуюць яны пародзістых авечак, якімі цікавяцца нават купцы з Бельгіі і Францыі. Іх аўчарня, якую за звыш мільён злотых яны пабудавалі ў 1976 годзе, знайшла прызнанне конкурснай камісіі конкурсу „Залатая веха" і цяпер яна пад нумарам ZBŁ-44 уведзена ў **каталог прыкладнага** інвентарскага будаўніцтва для Беластоцкага ваяводства.

— Праз пяць гадоў, — кажа малады гаспадар, — бацька пойдзе на пенсію, будзе атрымоўваць не менш 6 тысяч злотых у месяц, а я тады пачну гаспадарыць ужо самастойна.

Што ж, такім гаспадарам зарабіць 50 тысяч злотых — сапраўды — быццам плюнуць. А можа іншыя сяляне захацелі б павучыцца ў Лазавікоў, як „пляваць" залатоўкамі? Яны людзі гасцінныя і сваіх дасягненняў пад ключ не хаваюць. Каб толькі не замнога перашкаджаць ім у працы, бо свабоднага часу нават у свята ім не хапае.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

ДАСЯГНЕННІ ГАЙНАЎСКІХ МАЛАЧАРОЎ

Малачарскае прадпрыемства ў Гайнаўцы мае 6500 дастаўцаў з дзевяці гмінаў. Перапрацоўвае ў сярэднім каля 37 мільёнаў літраў малака ў год. Гаспадары з гайнаўскай акругі прадаюць на пунктах скупкі (іх 82) даволі тлустае малако — 3,72% тлушчу (сярэдні ваяводскі паказчык — 3,64%). З больш чым сарака злеўняў малака ў летнюю пару белую сыравіну прывозяць два разы ў дзень: раніцай і вечарам. Такім чынам паступае ў прадукцыйныя цэхі свежае, нічуць не кіслае малако. Малачарскі завод добра падрыхтаваны да перапрацоўкі значна большай, як гэта ўлетку бывае, колькасці малака. Мадэрнізавана казеінярня, у якой можна будзе перапрацоўваць звыш 100 тысяч літраў малака ў суткі і разбудавана кацельная — падключаны яшчэ адзін кацёл.

У мінулым годзе малачарня выпрадукавала 882 тоны масла і 749 тон сыроў, 392 тоны тварагу, 1395 тон малака ў парашку і 327 тысяч літраў смятаны. За 180 мільёнаў злотых.

Масла з гайнаўскай фабрыкі мае найвышэйшую якасць, а сыры краёвы знак якасці „1".

160-асабовы калектыў зноў заваяваў першынства ў ваяводстве ў спаборніцтве працы (першы раз у 1977 годзе) і другое месца ў краёвым конкурсе прадукцыі сыра ў другой групе малачарскіх прадпрыемстваў. Ён намераны ўмацаваць на здабытых пазіцыях. Працавітаму і стараннаму маладому (сярэдняя ўзросту 33 гады) калектыву жадаем поспехаў. **(яц)**

(Працяг са стар. 1)

ЧАЛАВЕЧЫ ЛЁС

вы мужчына застаецца адзін, дык цяжка з усім справіцца, а тут калека, які не бачыць.

Аднавяскоўцы дапамаглі Мікалаю Пракапюку. Высваталі яму жонку, добрую жанчыну, каб была яго падтрымкай.

— О, зараз яны прыедуць. У Новае Корніна, тут недалёка, з дачкою паехалі. Прыгожая і добрая ў мяне жонка, а дачка якая, у сёмым класе вучыцца, — гаворыць пра іх, хаця іх ніколі не бачыў. — Шчаснацаць год жывем і не скажу, каб хаця слаўцом мяне пакрыўдзіла калі. А са мной ведаеце як, то **зачэпішся, то ўпадзе, як ясі.**

У 1972 годзе зноў напомніла аб сабе хвароба суставаў. Год і два месяцы бальнічнага ложка. Потым санаторый у Атвоцку. Нага ўжо да ранейшага стану не вярнулася. Карацейшая на чатыры сантыметры, уставілі платынавую драбінку.

— Цяпер з мяне жартуюць, што нага мая даражэйшая за ўсю гаспадарку. Якія гэта мусіць чалавек мець нервы, каб усё гэта перажыць, — уздыхае. — Але я, як адчуваў, што на душу налягае цяжкасць, браў гармонік і іграў. Любілі мяне і ў бальніцы, і тут. Пазбіраюцца вакол, а я іграю і спяваю.

Іграць М. Пракапюк пачаў з 1938 года, яшчэ як бачыў. Гэта ўжо яго трэці гармонік. Не было магчымасці вучыцца па нотах. Навучыўся сам, са слуху. Сам навучыўся і другіх навучыў. Больш сотні вяселляў сыграў, не ўлічваючы шматлікія музык. Быў час, што заснавалі аркестр — гармонік, бубен і флейта. Ды і зараз ці ў свята, ці так надвячоркам збяруцца аднавяскоўцы і слухаюць.

Неяк так дзіўна ўжо ёсць у гэтым жыцці — калі не павязе, дык не павязе. Праступзіў нырку. Трэба было вымаць. Але няшчасці на гэтым не пакінулі чалавека. Трымаліся, быццам бы ім тут спадабалася, быццам бы пакля-

СЯЛЯНЕ ЗДАБЫВАЮЦЬ ВЕДЫ

Нягледзячы на пастаянны прагрэс, у далейшым 40% працуючых на гаспадарцы не мае закончанай пачатковай школы. Хаця зроблены вялікія намаганні, у далейшым толькі трэцяя частка маладых людзей, пачынаючых працу на гаспадарцы мае прафесіянальную падрыхтоўку на ўзроўні засадні́чым і сярэднім.

Таму вялікае значэнне мае павышэнне прафесіянальных кваліфікацый сялян і работнікаў сельскай гаспадаркі. Так як у мінулым годзе, найбольшая ўвага была звернута на курсы, на якіх сяляне будуць рыхтавацца да экзаменаў на кваліфікацыйныя званні: гадоўца быдла, гадоўца свіней, гадоўца авечак, агароднік, садавод і іншыя. Апрача таго, вялікім поспехам карыстаецца ўсеагульнае сельскагаспадарчае абучэнне. Тэматыка заняткаў адпавядае патрабаванням сучаснага гаспадарання. Выкладчыкі гэта, між іншым, работнікі гміннай сельскагаспадарчай службы і лекары ветэрынарыі.

Зараз усе хочуць гаспадарыць па-сучаснаму і эфектыўна. Маладыя наследнікі хочуць працаваць з большай карысцю. Усё гэта магчымае толькі пры іншым, чым традыцыйны, спосабе гаспадарання. Да гэтага патрэбны веды... Зараз на Беласточчыне найбольш сялян павышае веды ў галіне жывёлагадоўлі і раслінаводства. Спецыялістычнае абучэнне праходзіць 10900 сялян. Найбольш асоб атрымлівае веды па вырошчванню караняплодаў (3000 чалавек), валакністых раслін і рапсу (рапаку) — 2400 асоб, табаку (1500 асоб), па гадоўлі пчол (1500 асоб), свіней (1300 асоб), коней (700 асоб), авечак (460 асоб). На курсы для трактарыстаў ходзіць каля 300 асоб. Найбольш іх арганізавалі спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў. Беластоцкае насеннае прадпрыемства „Насенная цэнтраля“ вядзе абучэнне плантатараў у 190 вёсках для 2874 асобы (у мінулым годзе вяла яна 151 курс). Яно зацікаўлена падрыхтоўкай сялян, якія займаюцца вырошчваннем насеннай бульбы, траў і струковых раслін. **(яц)**

ЗАЛАТЫЯ І СЯРЭБРАНЫЯ ВЯСЕЛЛІ

У ЗАГСе ў Міхалове адбылася мілая ўрачыстасць, на якой былі ўручаны медалі „За доўгае сямейнае сужыццё“ дзевяці парам: Любе і Баляславу Харашухам, Серафіме і Васілю Назаркам і Марыі і Юльяну Ваўрэнюку — усе з Міхалова, Анне і Пятру Верамеюкам з Масціскаў, Стэфаніі і Антону Зубрэвічу, Зофіі і Міхалу Ціванюку і Марыі і Міхалу Салаўям — усе з Ялоўкі, Юліі і Яну Грыгаровічам з Бяндзюгі і Параскеве і Міхалу Харылам з Жэдні.

Былі тосты, пажаданні і кветкі. На ўрачыстасці прысутнічалі сем'і ўзнагароджаных.

Шаноўным юбілярам жадаем дажыць у добрым здароўі сама менш да ста гадоў. **(яц)**

УСПАМІНЫ (23)

„КОБРА“

Традыцыйна ўжо Ваяводскі дом культуры ў Беластоку запрасіў нас на „Конкурс фальклорнага мастацтва“. Праходзіў ён 14 і 15 сакавіка ў Кольне. Мы ўдзельнічалі ў другім дні. Камісія праслухала 6 песень і высока ацаніла нас. Удзельнікаў было вельмі многа, звыш 200 асоб, 45 нумароў. Высокія ўзнагароды былі прызнаны толькі двум калектывам. Адным з іх былі мы. 15 сакавіка адбыўся ўрачысты канцэрт. Зала перапоўнена. Публіка заняла нават усе праходы. Новая для нас публіка — новыя хваляванні. Як успрыме нашы песні? Успрыняла вельмі цёпла, проста энтузіястычна. Любім такія хвіліны. У Кольна выязджалі: Н. Цыванюк, І. Паўлючук, Р. Дылько, А. Захарчук, І. Налівайка, І. Цеханоўская, М. Пятэльская, М. Траскоўская, О. Нядзведзева, Н. Парэмбская і я. Можна сказаць, мы нявольніцы, адданыя песні. Змучаныя, але задаволеныя вярнуліся дамоў.

У гэтым годзе ўдалося сабраць драматычную групу. Вырашыла паставіць „Міхалку“. Праўда, на чатыры дзеючыя асобы, выступае там двое мужчын, але Язэпа лёгка ўдалося перапрацаваць на Альжбету. Склад групы быў шматабяцаючы і дысцыплінаваны. Уваходзілі ў яе: Славак Самойлік, Наталля Савіцкая, Надзя Парэмбская, я, суфлёр Тамара Бурачэўская.

Прынялі ўдзел у аглядзе драматычных гурткоў БГКТ. Адборачны агляд адбыўся ў Гарадку. Не паведамілі нам, з якім вынікам мы выступілі, прыйшло толькі паведамленне, што 16 сакавіка адбудзецца цэнтральны агляд у Бельску. Паехалі. Выступала 5 драмгурткоў. Мы занялі другое месца.

Трэба падкрэсліць, што на аглядзе гэтым было вельмі мала публікі. Відаць, арганізатары мала папрацавалі над прапагандаваннем мерапрыемства. Я асабіста балюча адчула гэта. Не люблю іграць перад пустымі крэсламі.

Ёсць шуфляды, якіх не адкрываю. Дзённік, у якім запісваю поспехі і няўдачы калектыву (і свае асабістыя) дазваляе цяпер адкрыць шуфляду, у якой замкнула самае страшнае з усёй маёй дзейнасці. Я ўжо ўспамінала, што былі ў нас урачыстасці, на якіх мы спявалі прыпеўкі, адрасаваныя гаспадарам Гарадка. Калі былі створаны гмінныя ўстановы, першым начальнікам Гарадоцкай гміны быў мой сусед Я. М. Адносіны з ім, як і з яго сям'ёй, былі, бадай, добрыя, як патрабавала гэтага блізкае суседства. Жыву адна. Была ў мяне тады кватарантка, працавала на трыкатажнай фабрыцы. Фабрыка двухзменная, Геня працавала на першай змене, а 15 гадзіне была ўжо дома. Было 2 красавіка (амаль prima aprilis). Гадзіна 16.30. У сувязі з падрыхтоўкай да ўступнай пробы першамайскага канцэрта, якая мелася адбыцца 7 красавіка, прыйшла па тэксты песняў Н. Цыванюк. Мой сусед-начальнік быў у дрызіну п'яны. Вяртаўся, відаць, дамоў. Нейкім чынам трапіў да мяне. Каб не кватарантка Г. Лук'янюк і Н. Цыванюк, гаворачы аб Мушынскай, трэба было б цяпер дадаваць: добрай памяці. Паміж намі, трыма жанчынамі і начальнікам, разыгралася сапраўдная „Кобра“.

Я была ўпэўнена, што сусед, калі выцверазее, прыдзе і папросіць прабачэння. Начальніцкая гордасць падказала іншую развязку: справу накіраваў... у суд.

Вінаваты быў пакараны. Я дайшла да вываду, што суд гэта не сцэна, а судовая справа — не фальклор.

Інцыдэнт каштаваў мне многа здароўя, прапала беззваротна. Вось табе і частушкі!

Сцэна з „Міхалкі“.

ліся поўнасцю зламаць чалавека. У 1975 годзе згарэла стадола.

— Можа думаеце, што я сам, праз няўвагу. Не, я не куру і не нашу з сабой запалак, — тлумачыцца. — Загарэлася, шэсць тады ў вёсцы згарэла. Трэба было будаваць.

Будаваў сам. Не то што не было майстроў, ці чым ім заплаціць. Не, хацеў паказаць, што ён можа, што страта зроку не зрабіла яго бязрадным, зданым на ласку другіх. Разабраў шпіхерык ды камору. Параскладаў дылі па ўсім панадворку, каб потым ведаць як па чарзе іх браць.

— А як хлявок крыў азбеставай чарапіцай, то ўсе гаварылі: „Дзе ён пакрые, гэта ж лінію трэба захаваць!“ То гляньце, — паказвае.

І сапраўды, усё роўненька, як пад шнур. Жонка дапамагла толькі латы прыбіць. М. Пракапюк чалавек працавіты і здольны. Каб так здароўе, як у іншых, і школу, хто ведае, кім мог бы быць.

— О гэта ўсё маёй работы, усё з маёй задумы, — паказвае крайзэгу, спалучаную з сячкарняй. — Пераключыў адпаведна матор — сечку рэж, інакш падключыў — дровы. І вяртарку электрычную зрабіў, і машыну для вырабу шчотак. І абгарадзіўся сам і жалезную агароджу на ўсходы паставіў. Магу і хаты плітой выбіваць, і сталярку зрабіць, сеці на рыбу плёў.

Жыццё аднак патрабавала нейкай прафесіі. У 1967 годзе закончыў курсы невідучых у Быдгашчы, дзе здабыў прафесію мантажніка металу. Адначасова закончыў там сёмы клас. Гляджу на пасведчанне — адны пяцёркі. Усё гэта здабыў за адзін год: і прысвоіў новы алфавіт, і прафесію, і веды для заканчэння пачатковай школы. У тым жа годзе, уступіўшы ў кааператыў невідучых, пачаў рабіць жабкі для фіранак на вокны. Так працаваў дзесяць год, да 1977 года. Зараз на рэнце. Зямлі таксама ўжо не маюць.

— Конь, дзве авечкі, два каты і сабака, — гэта мая цэлая гаспадарка, — гаворыць. — Я шчаслівы, прывык ужо бачыць па-другому, адчуваць колеры дотыкам і душою. Былі хвіліны цяжкія, ой, цяжкія, але ратаваў мяне гармонік, — і расцягнуў мяхі.

— Але вы прыедзьце, як расцвітуць сады. У нас тут прыгожа, усё як малаком аблітае, пчолы жужжаць і такі водар... Вось сядзем тады пад яблыняй, абяцайце, што прыедзеце, прыедзьце, — і, правёўшы за брамку, „углядаўся“ у гул матора. Машына павярнула і скрылася за вёскай.

М. Шаховіч
Фота аўтара

ФАЛЬКЛОР

ВЯСЕННЯЯ

Moderato

Памажэце, хлопцы, нам веночак звіці,
над дунаем горад гарадзіці —
горад гарадзіці,
коб не выляцела раба парапёлка,
коб ні вынасіла хлапцоўскае красы,
а хлапцоўска краса — канчук кала паса,
а хлапцоўска краса — канчук кала паса.
Памажэце, хлопцы, нам веночак звіці,
нам веночак звіці —
горад гарадзіці,
коб ні выляцела сівая зазуля,
коб ні выносіла дзевоцкае красы,
бо дзевоцка краса — коса да паяса,
бо дзевоцка краса — коса да паяса.

Ад Марыі Янюк, 1908 года нараджэння, мястэчка Нараўка, запісаў 24 студзеня 1979 года Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

ЮБІЛЕЙНАЕ

Ад адкрыцця маёй палоскі (1.VI.1978) прайшоў год часу. Час гэты паказаў неабыякавыя адносіны чытачоў да ўзнятай мною справы. Аднадумцам шчыра дзякую, што падтрымалі на духу, праціўнікам — дзякуй за ўсведамленне вартасці маёй крытыкі.

В. Станулевіч з Ольштына, прадстаўляючыся, падкрэсліў, што ён ні паэт, ні літаратуразнавец. Аказаўся маім прататыпам. І яго тэзіс, што цяперашняя паэзія не такая ўжо „цяперашняя“ — згодны з маім. І што ён не думаў умешвацца ў справы паэзіі (Мае думкі! Кропля ў кроплю), але ўмяшаўся, бо ён неабыякавы да свайго роднага (як і я, дальбо). І разумна зрабіў. На яго думку, мая крытыка завострая: маладыя паэты могуць адчуваць жаль да мяне: яшчэ не паспелі, як трэба, узняцца ў палёт, як я пачаў ім падразаць крылы. Жаль, бачыш ты. А з чаго ж, як не з жалю, узяўся я за слушную крытыку. Не таго, „цяперашняга ўсяго“, чакалі мы ад нашых сынкоў. Якуб Колас таксама наказваў свайму Сымонку: „Слухай старога“. Легендарны Ікар не паслухаўся бацькі свайго — і што? Пагібель без часу, без пары. Мо крытыка (вострая) старога дзядзькі Кваса ўстрымае якога юнака ад небяспечнага напрамку. І магчыма, што тыя, што сёння адчуваюць жаль да мяне, у будучыні будуць мне ўдзячны.

В. Станулевіч згаджаецца, што цяперашняя паэзія незразумелая шырокім масам, але, цвердзіць ён, гэта не значыць, што яна бязвартасная, непатрэбная, бо, маўляў, не ўсе ж разумеюць шахматную гульню або чарцёжныя планы, але ніхто не кажа, што шахматы і чарцяжы непатрэбныя. Да таго ў цяперашняй паэзіі Станулевіч адзначыў прыгажосць у разнавіднасці і прыйшоў да вываду, што хто любіць гуляць у шахматы, хай гуляе, хто любіць займацца паэзіяй, хай займаецца. Нічога ў гэтым няма дрэннага, нават наадварот — наша паэзія нічога не траціць, а толькі ўзбагачаецца. Уфф Выявілася, што мы ягадкі не з аднаго поля. Параўнаць мудрагелістыя шахматы з галюцынацыйнай паэзіяй! Творца іх пачаў з незразумелага чарцяжу, а давёў да заканамернасці, да мата.

Ці нашы паэты, беручыся за твор, пачынаюць ад чарцёжных планаў? Не ведаю. Не давялося мне дагэтуль бачыць жывога паэта, ведаю іх толькі з партрэтаў у „Ніве“. Не абмяняўся я з імі жывым словам, не даведаўся ад іх сакрэтаў і прычын нашай народнай незразумеласці. Не давялося і, як відаць, не давядзецца ніколі. І таму трэба здагадвацца. Думаю, што некаторыя аднак чэрцяць планы і тут жа высылаюць у друк. Напісаў абы-як — добра і так. А што чытачу незразумелы — столькі і бяды. Сам творца, каб давялося, не расшыфраваў бы сваю пісаніну.

Адносна творцаў, якія дабіліся ўжо папулярнасці. Гэтыя перадавікі не турбуюць сябе нейкімі там чарцяжамі, прымяняюць яны самы просты спосаб. Перад сном градушчым спажываюць салідную вячэру. Як скура на пузе нацягнецца, лягаюць спаць. Ад перасілення працы жалудка і вантробы прыходзіць у скокі-пераскокі ўся нервовая сістэма, ліхаманкава працуе розум і стварае самыя фантастычныя прывіды. Абудзіўшыся, макруткі ад поту, творца хапаецца за пяро і строчыць на свежую памяць насніўшаеся за ноч. Дзе ж там, у гэтакім поспеху да класікі! К чорту граматыку! Абы хутчэй! А што забылася і не вяжацца — шматкроп'е. Хай там чытач разбіраецца, як хоча. Дурні ж не чытаюць высокатворчасці, а высокаадукаванец пасаромеецца й падумаць, што ён там нешта не зразумеў. Вось гэты стыль і вабіць маладых у паэтычны свет. Таму і растуць у нас паэты. Як піць даць, у васьмідзесятых гадах дасягаем паўтысячы паэтагалоў. А пад канец стагоддзя кожная галава на карку будзе статыстычнай галавой паэта.

Жаданні Станулевіча з Ольштына здзейсняцца поўнасцю на ўцеху нам, беларусам, пражываючым у Польшчы, а на зайздрасць народам свету. А ўзбагачаная „цяперашняй плынню“ наша літаратура (хто ж яго ведае) ці выйдзе ў літаратуру, ці ў макулатуру, барані і ахоўвай Божа.

Дзядзька Квас

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

SCORPIO

Заказваў Яўген Гулько з Дзянісак.

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, набліжаюцца канікулы. Я летам заўсёды працавала ў полі з бацькамі, бо жыву на вёсцы. Зайздросціла я сяброўкам, калі яны ездзілі ў лагеры. Вядома, тым гарадскім справа простая, іх на канікулах не чакае праца ў полі, яны свабодныя. Але і дзяўчаты з вёсак таксама ездзяць. Толькі я мушу ўсё лета быць дома. Праўда, работы шмат і я памагаю бацькам. Але цяпер усё робіцца машынамі і маглі б бацькі без мяне абыйсціся, яшчэ ж і брат ёсць, але справа ў тым, што мая мама не хоча, каб я ездзіла, яна баіцца мяне адну пусціць. Усё хацела б мець мяне „на воку". А мне ўжо 18 год. У гэтым годзе, як заўсёды, сяброўкі запісаліся ў лагер, і я паспрабавала ў мамы спытаць, ці змагу паехаць. Але дзе там, мовы не было. Іэноў я мушу астацца на вёсцы. Сяброўкі з майго класа арганізуюць адразу пасля заканчэння навучальнага года бівак над ракой на тыдзень часу. І мне прапануюць паехаць разам. Будзе там і некалькі хлопцаў. Калі маме сказала, яна абурылася, як гэта маладыя дзяўчаты разам з хлопцамі кудысьці там паедуць. Сэрцайка, надрукуй мой ліст, памажы мне пераканаць маму, што я ўжо не малое дзіця і сама адказваю за свае ўчынкі. Я выпісваю „Ніву", і мама чытае твае парады.

Ірэна з Бельшчыны

Ірэна! Гэта не толькі твая мама хацела б мець цябе на воку. Усе баяцца за сваіх дачок, каб з імі нешта дрэннае не здарылася. Толькі вось дзяўчына сама павінна браць на сябе поўную адказнасць за свае ўчынкі. Табе ўжо 18 год, паўналетняя. Вось і папрасі маму, хай пусціць на тыдзень. А калі пераканаецца, што нічога дрэннага не здарылася, напэўна ўжо на наступны год не будзе такая строгая ў гэтых справах.

Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Муж і жонка жылі на гаспадарцы, якую ў асноўным вяла жонка, паколькі муж працаваў у дзяржаўнай установе. Гаспадарка складалася з абшару каля 1 га і ў часе рэгулявання ўласнасці была запісана на мужа і жонку, хоць з'яўлялася спадчыннай маёмасцю мужа. Муж падаў у суд на развод. Справа цягнулася амаль год і скончылася разводам з віны мужа і жонкі. Двое дзяцей асталіся пры матцы. Суд прысудзіў ад бацькі аліменты ад даты рашэння аб разводзе. Маці патрабуе аліментаў за год назад, бо ў той час яна не атрымоўвала нічога на ўтрыманне дзяцей. Бацька дзяцей адмаўляецца плаціць аліменты, спасылаючыся на тое, што іх маці і дзеці жылі з гаспадаркі, якая з'яўляецца іх супольнай уласнасцю, і што патрабаванне не згодна з правамоцным рашэннем, якое урэгулявала тэрмін, ад якога належацца аліменты. Ці можна патрабаваць аліментаў для дзяцей у асобным працэсе?

АДКАЗ: Жонка магла патрабаваць у судзе, каб урэгуляваў справу задавальнення патрэб сям'і і на час працэсу аб разводзе. Справу гэту мог вырашыць суд таксама без патрабавання жонкі. Аднак паколькі справа гэта ў часе працэсу не была вырашана, жонка, якой суд даверыў дзяцей, можа падаць у раённы суд заяву з патрабаваннем аліментаў за час працэсу. Аліменты могуць быць прысуджаны і ў выпадку, калі маці ўтрымоўвала дзяцей з супольнай маёмасці. Гэта вынікае з таго, што пакуль існавала сям'я, г.зн. да разводу — муж і жонка мелі аднолькавыя абавязкі задавальняць патрэбы сям'і, а ў нашым прыкладзе муж гэтага абавязку не выконваў.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Астроне, сніцца мне, што я стаю на вуліцы і на мяне нападаюць ні то разбойнікі, ні то хуліганы. Адзін трымае вялікую іголку і другі таксама і хочуць мяне заколоць. А я вырвала ў аднаго і другога іголкі і паламала іх. Тут паявіўся белы сабака. Стаў мне на грудзі лапкамі і я на тым прачнулася. Будзь так добры, Астроне, і разгадай мой сон. Перапрашаю за памылкі. Напішу пра сябе. Мяне мой муж пакінуў, і я жыву з дзецьмі.

Маня з Белавежы

Мне, Астроне, прыснілася, што я нашу ў руках адрэзаную галаву майго брата. Страшна гэта выглядала: зверху галава была зрэзана, і відаць былі мазгі. Я хаджу з гэтай галавой у руках па нейкай гразі. Было гэта быццам у нашай роднай вёсцы, а цяпер мы жывем у горадзе.

Янка

Маня з Белавежы! Твой сон вельмі цікавы, але не надта добры, бо, відаць, што ў жыцці замнога спакою ты не зазнала. Гэтыя хуліганы ці разбойнікі, а асабліва тыя вялікія іголкі, якімі яны хацелі цябе заколоць, сведчаць аб тым, што ў сябрах сваіх ты ўбачыла ворагаў і здраднікаў (можа гэта якраз пра твайго мужа?). Ты іх аднак пераможаш, бо паламала тыя іголкі. Знойдзецца ў цябе таксама нейкі прыяцель, які дапаможа табе выратавацца ад іх. За гэта гаворыць той беленькі сабачка, які падышоў да цябе і стаў (прымільна, бадай?) лапкамі на твае грудзі.

Янка! Нейкія сямейныя непрыемнасці будуць, звязаныя, бадай, з тваім братам. Аб гэтым сведчыць і тая зрэзаная братава галава, і тое, што ты хадзіў з ёю па гразі ў роднай вёсцы. Будуць плёткі на вашу тэму, але найбольш шкодныя для твайго брата.

Астрон

НА ГАРАЧЫНЮ

Куток практычных ведаў

Як цябе бачаць, так цябе пішуць

Праўда, разумныя жанчыны пра летнюю вопратку думаюць яшчэ зімой, але ўсё ж найчасцей маднейшыя дамы чакаюць сезона, каб разгледзецца ў журналах мод і паставіць кропку над „і". Таму сёння паказваем дзве мадэлі, якія напэўна паспееце вы яшчэ зрабіць на гэта лета. А будзе яно, як кажуць людзі, сухое і гарачае, бо і зіма была сухая і марозная. Так што сукенкі такія прыгадзяцца. І не толькі на водпуск, але і на кожны дзень. Яны лёгкія і зручныя, бо зроблены з тоненькага палатна. Памятайце: ніякіх сінтэтыкаў! Модныя матэрыялы зусім простыя, і чым прасцейшыя, тым лепшыя. Могуць яны нават імітаваць самароднае палатно. Не перашкаджае нават тое, што такія матэрыялы вельмі часта мнуцца. Памятыя можна насіць! А наогул хадзіць у іх лёгка і зусім не горача. З такіх матэрыялаў шыем сукенкі даволі доўгія — спадніцы ў зборачкі, або больш простыя, прамыя), але можна шыць таксама і касцюмчыкі. Модны пасок у таліі. Апрача палатна, модны баваўняны трыкатаж, які найчасцей мае колер натуральнага палатна.

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

СЛАВАМІР АРЛОЎСКІ

ПА СЛЯДАХ ЯНТАРНАГА ПАКОЯ

Сонца моцна грэла, быццам прырода хацела апраўдацца за суровую зіму, паскараючы прыход вясны. І хоць сямтам на палях яшчэ ляжаў снег, а Віслінскі заліў быў скаваны лёдам, у паветры ўжо адчувалася дыханне вясны.

Роберт Груберт нацягнуў рыбацкую шапку і сказаў жонцы:

— Схаджу на бераг, пагляджу, можа прынясу якую-небудзь рыбіну.

— Лепш не ідзі, — прасіла старая, — навокал поўна салдат. Рускія лётаюць. Каб чаго не здарылася...

— А яны? — паказаў ён на двaіх унукаў і хворую дачку, што ляжала на ложку. Ён насунуў на вочы кепку і выйшаў з дому.

Жонка выбегла за ім са скруткам.

— Вазьмі хоць дакументы. — Яна сунула іх, загорнутыя ў „Данцыгер Тагесблат", у кішэню яго курткі. — Цяпер без гэтага лепш не выходзіць.

Час быў трывожны, асабліва для мясцовых жыхароў, якія з-за дзікага рашэння Гітлера і яго гаўляйтэра Форстэра аб бессэнсоўнай абароне Гданьска і паўвострава трапілі ў пастку, асуджаныя на зацяжную асаду. Мясцовае насельніцтва галадала. Усё, што было схавана, забралі немецкія салдаты.

Стэгна была забіта войскамі, і жыхарам даводзілася дзяліцца з салдатамі жыллём і ежай. Стары рыбак Роберт Груберт, які за свой век перажыў не адну буру на моры і многае ў жыцці зведаў, час ад часу адпраўляўся на бераг і іншы раз прыносіў рыбу, выкінутую морам.

Ён ішоў па беразе, спадзеючыся, што мора падаруе яму і на гэты раз рыбіну. Веснавое сонца моцна прыгравала, але Груберт заняты невясёлымі думкамі, забыў пра ўсё на свеце. Так ён прайшоў некалькі кіламетраў. „Давядзецца вяртацца з пустымі рукамі", — падумаў ён.

Вакол было пуста і ціха. Справа віднеліся крутыя ўзгоркі, зарослыя соснамі. Там нікога не было, паколькі артылерыйскія пазіцыі і пехацінцы знаходзіліся на паўднёвым беразе паўвострава. Калі на гарызонце паказалася Крыніца-Морска, ён спыніўся і прысеў на разбіты хваляй усюдыход. Далей ісці не было сэнсу, бо ў гэтых мясцінах раздабывалі ежу жыхары суседняй вёскі.

Ён вырашыў крыху перадыхнуць і вяртацца назад, тым больш што сонца заходзіла, а да Стэгны было яшчэ некалькі кіламетраў. Мора, аднак, узнагародзіла старога рыбака. Калі Груберт устаў, хваля засеребрылася і аб залацісты пясок ударылася буйная рыбіна, якая неасцярожна заплыла на мелкаводдзе. Шчаслівы рыбак схапіў рыбіну, сунуў яе ў мяшок і пайшоў дадому. Сёння дома будзе ежа.

Груберт ведаў тут кожны куток, кожны ўзгорак, кожны пералесак. Ён вырашыў скараціць зваротны шлях і выйсці праз узгоркі і яры на дарогу, якая злучала Кенігсберг з Гданьскам. Ісці было крыху цяжэй, чым берагам мора па пяску, укатаным хвалямі, затое гэты шлях быў намнога карацейшы, да таго ж, рыбак спадзяваўся, што на дарозе яму ўдасца злавіць спадарожную ваенную машыну.

На дарозе было пуста. Машыны не ездзілі, паколькі войскі займалі паўднёвую частку ўзбярэжжа. Груберт мінаваў могільнік, спыніўся і выцягнуў з кішэні гадзіннік. Было каля трох гадзін. „Калі я буду гэтак плесціся, то і да пяці не дайду", — падумаў ён.

Ён вырашыў яшчэ скараціць шлях і прайсці праз лес, каб ля старожкі зноў выйсці на дарогу, што апісвала паўкруг. Такім чынам, ён зрэзаў бы яшчэ кіламетры два. Ён пераскочыў праз канаву з бруднай ржавай вадой, перабраўся праз багну і зноў увайшоў у лясную чашчобу.

Раптам яму здалося, што ў кустах мільгануў нечы цень. Ён спыніўся, але нікога не заўважыў. Аднак толькі ён пайшоў далей, як з-за ядлоўцу выбег нейкі мужчына ў чорным мундзіры з аўтаматам у руках. З суседніх зараснікаў выскачылі яшчэ двое. Не паспеў ён апамятацца, як яго акружылі і загадалі падняць рукі. Толькі цяпер Груберт заўважыў, што гэта былі эсэсаўцы.

— Што ты тут робіш? — спытаў строга адзін з іх.

Рыбак расказаў усё, як было, і ў пацвярджэнне выцягнуў рыбіну. Яны няўпэўнена пераглянуліся. Потым адышліся, відаць, раячыся, што з ім рабіць.

— Пойдзеш з намі, — загадаў той, які, відаць, быў камандзірам. Груберт пачаў прасіць, каб яго адпусцілі. Растлумачыў, што да вечара яму не дабрацца да Стэгны, спасылаючыся на свае гады і старыя ногі, казаў, што яго чакае сям'я.

— Нічога, я тут не камандую. Пайшлі, — абарваў яго эсэсавец. — Гэта недалёка, растлумачыш усё камандзіру, можа, адпусціць, а калі не, то назаўсёды застанешся тут, — эсэсавец штурхнуў яго пісталетам.

Яны пайшлі, але на здзіўленне Груберта, не ў бок дарогі, а зноў лесам да старожкі. Яны прайшлі ўжо метраў сто, калі рыбак пачуў нейкія адгалоскі, быццам недзе працавала многа народу. З-за дрэў вынырнулі грузавікі, крытыя брызентам, са знакам данцыгскага СС. Ён налічыў пяць грузавікоў і дзве легкавыя машыны. Адна была з кенігсбергскім нумарам. Ля грузавікоў сталі афіцэры СС.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Зялёная нядзеля ў Кляшчэлях

Так называецца грамадскі чын пры пасадцы лесу. У Кляшчэлеўскай гміне гэта ўжо традыцыя. 13 мая была трынаццатай чарговай „зялёнай нядзеляй" у Кляшчэлях. Арганізатарамі былі бельскае надлясніцтва супольна з Кляшчэлеўскай гмінай. Надлясніцтва адказвала за пастаўку саджанцаў і прафесіянальны дагляд, гміна за арганізацыю.

Была цудоўная майская нядзеля. Жыхары Кляшчэляў і навакольных вёсак выйшлі на працу. Школьная моладзь, працаўнікі ПОМу, ГСу, гмінный управы, міліцыі, СКРу, Бэтэскі. Пачын адбываўся за Кляшчэлямі ў напрамку Палічнай на падрыхтаваным лясніцтвам месцы. Удзельнічала 450 асоб. 15 га няўгоддзяў засадзілі яны сасною. Праца была выканана дакладна. І арганізацыя выпала на пяцёрку. Мясцовы ГС прывёз напіткі і перакуску. Пасля выкананай працы людзі пасядзелі ў сяброўскім кругу, пагутарылі аб розных сваіх справах. За грамадскі пачын сардэчна падзякаваў усім яго ўдзельнікам надлясніцы з Бельска Ул. Федарук.

Трэба адзначыць, што за 13 гадоў, гэта значыць за 13 „зялёных нядзель", у ваколіцах Кляшчэляў засаджана было каля ста гектараў няўгоддзяў. Гэта многа. Цяпер пасёлак акружаюць прыгожыя маладнякі. Варта такі прыклад падтрымаць усім іншым. А арганізатарам кляшчэлеўскага пачыну і асноўным начальніку гміны Васілю Міхноўскаму і лясніку Янку Малмышку вялікае дзякуй.

Ул. Сідарук

Карэспандэнт помніць, дзе б ён не быў

Вельмі паважаная рэдакцыя „Ніва", паведамляю вам, што я неяк дрэнна адчуваў сябе ўсю вясну і таму не пісаў вам. Не будзе ад мяне ніякай карэспандэнцыі і ў месяцы маі, бо знаходжуся ў санаторыі ў Кудове-Здроі. Пасылаю вам толькі кароткую заметку з Кудовы.

*

Дарагія чытачы, хто з вас будзе калі на Клодскай зямлі, пастарайцеся заехаць у Кудову-Здруй. Надта ладная мясцовасць, курорт. А будучы ў Кудове, пабывайце ў капліцы ў Чармнай.

Капліца гэта незвычайная, адзіная ў Еўропе, а можа і ў свеце. Кожны дзень поўна тут турыстаў з краіны і з-за граніцы. Чаго ж так едуць сюды? Кожны хоча ўбачыць незвычайны матэрыял, з якога пабудавана капліца. Гэта людскія чэрапы і косці.

Згодна з хронікай, капліцу пабудаваў ксёндз Вацлаў Тамашэк у 1776 годзе. Было гэта пасля 30-гадовай вайны і эпідэміі халеры, якая прайшла па тутэйшай тэрыторыі ад Паляніцы да Кудовы, пакідаючы смяротнае жніво. На пабудову капліцы пайшлі чэрапы і косці ног з 3 тысяч памерлых.

Э. Вайсковіч

Жанчыны вучацца

Восенню і зімой жанчыны з вясковага гуртка гаспадынь у Трасцяніцы слухалі даклады на гаспадарчыя і палітычныя тэмы. Іх праводзілі І сакратар гміннага камітэта партыі М. Зубрыцкі, кіраўнік прадукцыі ВЗГР у Нарве М. Пятроўскі, кіраўнік сельскагаспадарчай гміннай службы Р. Асташэўскі, аграном Я. Колнер. Была гэта школа грамадска-палітычнага выхавання жанчын ІІ ступені.

У красавіку адбылося ўрачыстае заканчэнне і ўручэнне пасведчанняў і ўзнагарод. Уручаў Л. Галіцкі. сакратар рабочага камітэта партыі ВЗГР у Нарве. Рэчавыя ўзнагароды, падрыхтаваныя ВЗГРам, атрымалі: А. Сцепанюк — старшыня КГВ, З. Грыгарук — за выпрацаванне расады ў інспектах, К. Грыгарук — найстарэйшы ўзростам актыўны член арганізацыі, А. Стахвюк — за арганізацыю мастацкай самадзейнасці.

Школу ІІ ступені ў Трасцяніцы закончыла мінулай зімой 30 жанчын.

Рута

КУДЫ ПАДЗЕЛІСЯ ЖАВАРАНКІ?

Чытаючы „Ніву" з нядзелі 6 мая, прачытаў я запіскі нашага „натураліста", дзе ён скардзіцца, што прайшла першая дэкада красавіка, а не чуваць жаваранка. Ці яшчэ не прыляцеў? А можа ў чужых краінах загінуў?

Я да 1977 года жыў на хутары, сярод палёў. Калі вясной я чуў пару разоў жаваранка, гэта была вялікая прыемнасць і радасць. А ад пачатку 1977 года перабраўся я жыць у вёску. Дык жаваранка не даваўся пачуць ані разу за ўсю вясну. То не тое, што калісьці, малым хлапчуком. Як выйдзеш, бывала, на поле, то аж галава кружыцца ад іхніх песняў! А гэта ўсё праз тое, што жаваранкі гнёзды робяць на зямлі ў збожжы, а збожжа кропяць, каб знішчыць пустазелле, дык нішчацца і жаваранкі. Ды і ўвогуле, у апошнія гады штораз менш чуваць птушыных песень.

М. Аўсейчук

ПАШЫРЫЦЬ РУБРЫКУ

Савецкія кніжкі падаражэлі цяпер, аднак запатрабаванне на іх расце. І таму рубрыка на 4 старонцы „Ніва" „Беларускія кніга" напэўна мае сваіх прыхільнікаў. І ёсць просьба да рэдакцыі „Нівы", каб змяшчала ў гэтай рубрыцы не толькі назвы беларускіх, але і рускіх кніг, пачынаючы ад дзіцячай літаратуры, а канчаючы на класіках. Гэта не толькі мая просьба. Ёсць больш тых, што гэтым цікавяцца.

М. Панфілюк

ПАДЗЯКА

Ад 10 мая жыхары Жыўкова і навакольных вёсак маюць пачакальню на прыпынку ПКП. Стаіць яна ў вельмі зручным месцы і добра пабудавана. Новенькія лаўкі, роўная падлога, чыста, шкло яшчэ не выбіта хуліганамі. Пакуль што гэтая пачакальня служыць прыкладам, як павінна заўсёды выглядаць пачакальня.

Людзі ўдзячны ўсім, хто памог тут пабудаваць пачакальню. Ды павінны мы ўсе разам, тыя, хто карыстаецца гэтай пачакальняй, даказаць, што мы варты былі гэтага. А найлепшы доказ — захаваць лад, парадак і чысціню на нашым прыпынку. Давайце будзем клапаціцца пра гэта.

Антолік

Макулатура

Калісьці нарабілі многа шуму аб чэрствым і сухім хлебе, які застаецца амаль у кожнай гаспадыні ў горадзе. І яго звычайна выкідаюць у сметнік. Быў нават выданы ў гэтай справе загад, які абавязвае кожнага сумленнага чалавека, каб недаедзены хлеб не насіць у смяцярню, а класці ў спецыяльныя скрынкі „на хлеб". Ды як паказвае практыка, скрынкі на хлеб як стаялі так і стаяць, а хлеб у іх мала калі бывае, або і зусім яго няма. Але і ў смецці менш сустракаецца хлеба. Здаецца мне, што дзякуючы заклiку, каб шанавааць хлеб, людзі пачалі часцей даядаць яго, а калі і скарынка застаецца, то аддаюць знаёмым, у якіх ёсць куры.

А вось лупін ад бульбы ў смецці вельмі многа. І іх у Бельску выбіраюць некаторыя людзі і носяць іншым, якія кормяць імі свіней.

А вось макулатуры дык вельмі многа выкідаецца ў смецце. Я прапаную, каб у месцах выкідання смецця паставіць скрынкі на макулатуру. Тады кожны, хто выносіць смецце, макулатуру не выкідаў бы разам са смеццем, а клаў бы ў скрынку, адкуль яе забіралі б і адвозілі на пункт скупкі. З адвозам макулатуры зноў жа не было б ніякага клопату, бо многія старыя людзі ходзяць па сметніках і выбіраюць паперу, каб потым яе прадаць.

М. Матвеюк

Забытыя аб'явы

Справа мо і малаважная, але ўсё-такі варта яе закрануць. Правілам у нас стала ўжо, што калі хто-небудзь павесіць на дошцы аб'яву, дык вісець яна ўжо будзе, пакуль яе вецер або нейкае дзіця не сарве. Амаль ніхто з вешаючых аб'явы не хоча памятаць аб тым, што жыццё аб'явы недаўгавечнае, што, калі справа, аб якой гаворыць аб'ява, дэактуалізуецца, трэба такую аб'яву зняць з дошкі. Праходзячы каля дошкі аб'яў і чытаючы штодзённа неактуальныя ўжо паведамленні, робіцца непрыемна. Часта не маем ахвоты кіраваць свой позірк на дошку нават тады, калі на ёй вісіць актуальнае паведамленне і мо для нас якраз важнае.

Варта, каб аб гэтай справе кожны з нас памятаў, бо амаль кожны з нас вешаў або будзе вешаць нейкія аб'явы.

П. Байко

ЗМЕНЫ Ў ЖЫВЁЛАГАДОЎЛІ

У Гайнаўскай гміне на канец мінулага года ў гаспадароў было 5542 каровы. У планах на 1979 год — павелічэнне гадоўлі толькі на 68 штук. Я запытаў кіраўніка сельскагаспадарчай службы, чаму такі малы рост жывёлагадоўлі плануе гміна. Аказваецца, што ў бягучым годзе будзе звернута асаблівая ўвага на абмен пароды кароў — на НЦ. Таксама гміна будзе старацца палепшыць умовы жывёлагадоўлі. Леташ каб на гаспадарцы было 3 пародзістых каровы, чым 6 непародзістых, з якіх мала малака і мяса. У гэтым годзе гаспадары павінны купіць 250 штук пародзістых яловак, 150 штук цялят, 80 штук лёшак, 20 кнуроў, 70 матак і 40 штук пародзістых бараноў. Такім чынам пачнецца пераход у жывёлагадоўлі Гайнаўскай гміны на больш выдайную.

Э. Вайсковіч

Развіваецца ЗСЛ

Прэзасам гміннага камітэта ЗСЛ у Нарве з'яўляецца Пётр Жакевіч, а інструктарам на гміны Нараў і Нараўка — Генрык Ракоўскі. Гмінная арганізацыя ЗСЛ налічвае 228 членаў. За мінулыя два гады было прынята 37 новых членаў, гэта значыць, што рады ЗСЛ у Нарве растуць. Цяжка працаваць Генрыку Ракоўскаму як інструктару ў дзвюх гмінах, але ён спраўляецца добра са сваёй працай.

М. Лук'янюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „І ШТО ДАЛЕЙ?", „Ніва" № 13 (1205) ад 1.IV.79.

Адказвае: **KURATORIUM OŚWIATY I WYCHOWANIA URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO W BIAŁYMSTOKU.**

W sprawie propozycji, dotyczącej zagospodarowania budynku poszkolnego, Kuratorium Oświaty i Wychowania w Białymstoku uprzejmie informuje, że obiekt poszkolny w okolicy wsi Morze, gmina Czyże, zostanie zagospodarowany przez Zespół Opieki Zdrowotnej w Hajnówce na dom pomocy społecznej.

W chwili obecnej załatwiane są formalności związane z przekazaniem obiektu poszkolnego na rzecz resortu zdrowia i opieki społecznej.

z up. Kuratora Oświaty i Wychowania
Z. Wolański
Naczelnik Działu Organizacyjnego Kadr i Spraw Socjalnych

Да публікацыі „МЕГАФОНЫ ДЛЯ ПРЫГАЖОСЦІ?", „Ніва" № 11 (1203) ад 18.III.1979 г.

Адказвае **DYREKCJA REJONOWA KOLEI PAŃSTWOWYCH W BIAŁYMSTOKU.**

W związku z notatką pt. „Czy megafony dla piękności?", jaka ukazała się w tygodniku „Niwa" powiadamiany, co następuje:

Stacja Białowieża nie posiada urządzeń megafonowych do wygłaszania komunikatów o ruchu pociągów pasażerskich. Opisane w notatce megafony dotyczą zapewne przystanku osobowego Białowieża Pałac, gdzie przez kilka dni były uszkodzone omawiane urządzenia. Ponadto wyjaśniamy, że na przystanku osobowym Białowieża-Pałac komunikaty wygłaszane są tylko w porze dziennej tj. w godzinach otwarcia kasy biletowej. Mając na uwadze potrzebę zapewnienia podróżnym właściwej informacji, zobowiązano kasjerów do wygłaszania komunikatów zgodnie z obowiązującą instrukcją oraz niezwłocznego zgłaszania przypadków wadliwego działania tych urządzeń.

Naczelnik
wz/inż. **Kuźma Dmitruk**
Zastępca

Да публікацыі: „ЁСЦЬ ВЁДРЫ", „Ніва" № 13 (1205) ад 1.IV.79 г.

Адказвае: **WOJEWÓDZKI ZWIĄZEK SPÓŁDZIELNI ROLNICZYCH „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W BIAŁYMSTOKU.**

W odpowiedzi na notatkę, zamieszczoną w „Niwie" wyjaśniamy, że wiadra ocynkowane w niektórych partiach są faktycznie nieodpowiedniej jakości.

W roku 1978 zareklamowano do dostawcy z uwagi na złą jakość 22 150 sztuk wiader ocynkowanych, z tego stwierdzono faktycznie wadliwych 3 614 sztuk.

Informacje o wadliwości przesyłane są do Centrali w Warszawie, jak również do producenta, co niewątpliwie wpłynie na poprawę jakości. Wiadra ocynkowane są produkowane i dostarczane na teren naszego województwa o rozmiarach 30 cm, a w minimalnych ilościach o rozmiarach 34 cm.

Odnośnie garnków blaszanych emaliowanych, profil produkcyjny poszczególnych fabryk obejmuje rozmiary od 14—40 cm, a realizacja jest o Ø 14, 16, 18, 20, 22 i 24 cm. Garnków o większych rozmiarach odczuwamy niedobór ze względu na niepełną podaż.

Na zakończenie informujemy, że w roku bieżącym szczególnie zaostrzyliśmy kontrolę odbioru jakościowego wyrobów ocynkowanych.

mgr Wiktor Jakimowicz
Z-ca dyrektora

Запіскі натураліста

Феналагічныя назіранні

7 мая, 1979 год. Беласточчына. Пасля снежнай, марознай зімы — халодная, сырая вясна. Прыкметы канца інтэрглацыяла! Не цвіце бэз, як звычайна. Слабаватыя, рэдкія раслінкі рапса абляпілі жукі. Ніва сядзелі ў зямлі — прагаладаліся. Яблыні агорнуты паршай. На пясчаных глебах з'явіліся ўсходы аўса ды ячменю. Пасаджаная ў халодную глебу бульба будзе доўга „сядзець", — чакаць цяпла. Тужліва выглядаюць палі. На раніцах, на далінах бліщчыць шэрань. Замаразкі. Начамі — мінус два-чатыры; у дзень — плюс дзесяць-пятнаццаць градусаў.

Пустыя пашы — трава не вырасла. Агрэст зазеляне́ў, ён не баіцца холаду. Вішні, яблыні, слівы чакаюць пацыплення. Іх лісточкі ледзь толькі паказаліся з пупышак.

Інж. Б. Ф. Рудкоўскін

Іван Ігнацюк, Люблін. „Ад 1 красавіка я ўжо атрымліваю вашу газету. Вельмі хвалю вашы захады, каб узровень „Нівы" як па зместу, так і па мастацкаму афармленню ўзрастаў. Апошні нумар вельмі цікавы і прыгожы.

Калі ласка, змяшчайце як найбольш фальклорных матэрыялаў і рэпартажаў з жыцця беларускага насельніцтва. Я таксама цікаўлюся паэзіяй. Асабліва творчасцю народных паэтаў, якія пішуць на мясцовай гаворцы.

Высылаю вам тры мае вершы, якія я напісаў гаворкаю сяла Чэпутка, што ляжыць у двух кіламетрах ад майго роднага сяла Данцы. У нашым сяле гаворка цвёрдая, на -лы. Я аднак у дзіцячыя гады гаварыў гаворкаю сяла Крысаўка, ад Данцоў 10 кіламетраў на поўдзень, адкуль родам мая маці (ад яе я і мове навучыўся). Мова маёй мамы вельмі наблізкана да літаратурнай украінскай мовы.

Я даўно цікаўлюся гаворкамі і фальклорам Падляшша. Запісаў я ўжо многа народных песень і казак. Таму і ведаю добра мову іншых сёл, асабліва тых, якія ляжаць недалёка ад майго роднага сяла.

Калі мае вершы падыходзяць, надрукуйце, а калі не, дык хоць можа нехта парахуе мову сяла Чэпутка, ваяводства Бяла Падляска, з гаворкамі з ваколіц Бельска ці з-пад Гайнаўкі. Вершы я пісаў беларускім алфавітам і пісаў першы раз. Таму прабачце за дзе-якія памылкі.

Калі ў Любліне будзе нешта, звязанае з беларускімі справамі, напішу да вас абавязкова. Шкада, што вы не стараецеся заснаваць тут гуртка БГКТ".

Імпартгумар

Магчымы рэпартаж

У гэтыя дні, дні прыёмных экзаменаў, на калідорах інстытута можна пачуць самыя неверагодныя размовы абітурыентаў. Іх — многа, і ўсе яны прыйшлі сюды з самымі светлымі надзеямі, шчырым жаданнем паспытаць сваё шчасце — паступіць у вышэйшую навучальную ўстанову.

Давайце падыдзем да аднаго з абітурыентаў і зададзім яму некалькі пытанняў.

— Малады чалавек, дазвольце спытаць...
— Калі ласка.
— Вы здаеце ўступныя экзамены?
— Так.
— Добра падрыхтаваліся?
— Яшчэ б! Два тыдні пакутаваў, пакуль не даведаўся, што нехта з членаў экзаменацыйнай камісіі — муж лепшай сяброўкі маёй цёткі.
— І вы цяпер упэўнены, што...
— Так.
— Не баіцеся, што...
— Ніколькі!
— Поспехаў вам!
— Дзякуй.

Патурбуем і гэтую прывабную дзяўчыну.

— Як ваша імя?
— Нона.
— Здаеце экзамены?
— Адгадалі.
— Упэўнены ў сваіх сілах?
— А як жа! Мая мама абяцала прынесці ў ахвяру...
— Даруйце, што?
— Пеўня або барана, у залежнасці ад таго, якія адзнакі атрымаю.
— Ну, ну... Поспехаў!
— Дзякуй.

Раптам нашу ўвагу прыцягвае рослы юнак з густой барадой. Цікава, чым ён парадуе?

— Скажыце, як вы абралі свой факультэт? Вам спадабалася прафесія?
— Ды не, даведаўся, на які факультэт менш за ўсё жадаючых і адразу ж рашыў — гэта мой факультэт! Здзіўляюся: для некаторых выбраць прафесію — цэлая праблема!
— Дзякуй!
— Няма за што...

На гэтым закончым наш студэнцкі рэпартаж. Да новых сустрэч у аўдыторыях, дарагія сябры!

А. Даўцян

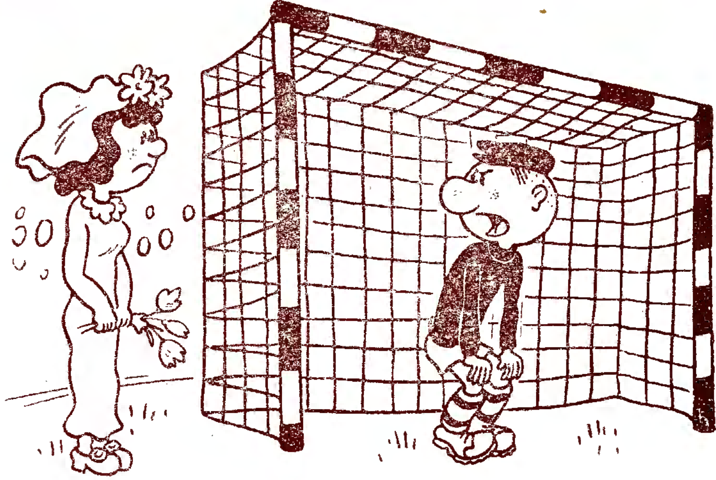

Без слоў.

Пазайздросціў кот сабаку: уласны дом мае.

— Ты ж бачыш, што сёння я зноў за няты!

ЗДЗІВІЎСЯ

Выходзячы ў чатыры гадзіны раніцы з начнога рэстарана, старшыня Аглаблёвіч здзівіўся:

— Чым гэта так прыемна пахне?

— Чыстым паветрам, — сказаў яму швейцар.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Евы Шабэлян і Евы Аніськевіч з Семяноўкі змяшчаем песню

WARSZAWA JEST SMUTNA BEZ CIEBIE

słowa: Marek Dutkiewicz
muzyka: Wojciech Trzciński
śpiewa: Jacek Lech

Poszarzał świat
do odlotu zbiera się dzień
I znowu deszcz
to już tydzień tak ciągnie się
To już tydzień
odkąd ciebie nie ma
To już tydzień
gdzie jesteś — nie wiem
choć pytałem o ciebie ludzi...
Warszawa jest smutna bez ciebie.
Idę przez deszcz
i w kałużę wchodzę co krok
Dzwoniłem znów
choć nie było sensu za grosz
Był listonosz
i znów nic nie ma
Był listonosz
ale nic nie wie
(Może tylko zgubiłaś adres)
Warszawa jest smutna bez ciebie
Siedem dni — mokrych
i niechętnych
Siedem dni — czy to trochę nie
za dużo.
Sni mi się dzwonek w
przedpokoju
— drzwi otwieram za późno
Bo sama wiesz
że za tobą poszedłbym w świat
No gdybyś choć
napisała najkrótszą z kart
Gdybym wiedział
gdzie teraz jesteś
Gdybym wiedział
— bo dalej nie wiem
wtedy wysłałbym ci telegram:
WARSZAWA JEST SMUTNA BEZ CIEBIE.

ГУМАР З БАРАДОЮ

БО Й ВАРТА...

Паставіла кума куме міску гароху, крыху баклажанавай ікры і запрасіла да стала. Калі госця, нават не паглядзеўшы на гарох, пачала са смакам аплятаць ікру, гаспадыня не вытрымала:

— Ты, кума, пакаштуй гароху...

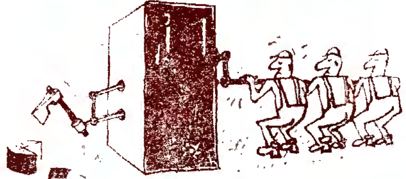
А госця адказвае:

— Дзякуй, ікра таксама някепская!

— Ды й грошы за яе някепскія аддала — гэтулькі за кілаграм! — тлумачыць гаспадыня.

— Бо й варта, — не здзіўляецца госця.

(З Югаславіі)

MADE IN ZADRYPANKA

З „Весніка Задрыпоніі"

ПА СТАРЫХ РЭЦЭПТАХ

Цікавым блюдам пачаставаў дырэктар рэстарана „Заплечны" прыбыўшага да яго рэвізора. У канцы абеда госцю паднеслі баранчыка ў паперцы.

ПЫТАННЕ ЗАГАДЧЫКА ХАПУНА

Ці можна лічыць чалавека нармальным, калі ён адмаўляецца ад шалёных грошай?

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

У цягніку Осла-Транхейм у адным купэ ехалі трое: адзін — жыхар Осла, другі — Транхейма, а трэці — бергенец.

— Транхейм — харошы горад, праўда, — сказаў той, што з Осла. — Я нават думаю, што калі б я нарадзіўся не ў Осла, дык хацеў бы нарадзіцца ў Транхейме.

Транхеймец вырашыў адказаць на камплімент і сказаў:

— А я калі б нарадзіўся не ў Транхейме, дык хацеў бы ў Осла.

Яны думалі, што бергенцу цяпер не будзе чаго сказаць, і той, што з Осла, спытаў яго:

— Ну, а як вы?

— Калі б я не нарадзіўся ў Бергене, я наогул не захацеў бы нараджацца, — адказаў бергенец.

*

Рыбак: — Вось свежая сайда, фру!

Пакупніца: — Ты гаворыш, свежая? Дай жа я з ёй пагавару спачатку.

Яна нахілілася да рыбы і нешта мармыча.

Рыбак: — Чаго вы так мармычаце?

Пакупніца: — Пытаю, што новенькага чуваць у моры.

Рыбак: — А-а! Ну і што ж яна гаворыць?

Пакупніца: — Гаворыць, што не ведае, яна ўжо два тыдні як адтуль.

НА СУДЗЕ

— Вам разводзіцца з жонкай не варта. Вы ж жывеце з ёю разам дваццаць год.

А задрыпанец у адказ суддзі:

— Гэта што, па-вашаму, мучыўся я мала?

ЗДАРОВЫ СОН

Да пацыента лекар: — Як уначы спіце?

— Добра! — той адказвае яму на гэта.

— Прабачце, а працуеце вы кім?

— На будаўніцтве... вартаўніком начным.

МІНІВЕРШЫ

СВАЯ МАРКА

Так, салаўя сава пабачыла аднойчы:
— Які з яго пясняр? Зусім малыя вочы!

РАСЧАРАВАННЕ

Авадзень пчале тры дні хваліўся:
— У пчаляра твайго крыві напіўся!
— І што з таго? — здзівілася пчала.
— Ды нешта не салодкаю была.

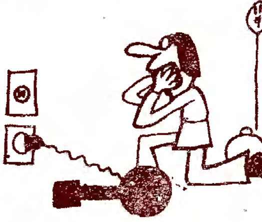
АБВІНАВАЧАННЕ

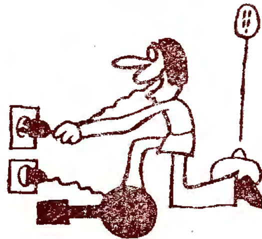
Нітка так абвінавачвала іголку:
— Рубцы трымаю я! З яе ніто толку.

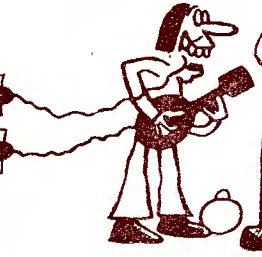
М. Мінчанка

З музыкальнага жыцця.

ТОСТ

Адзін з гасцей Рэпіна, адвакат, прафан у жывапісе, сказаў на абедзе тост, закончыўшы яго такімі словамі:

— Хай жыве Ілля Яфімавіч Рэпін, аўтар геніяльнай карціны „Баярыня Марозава".

Ілля Яфімавіч адразу ж чокнуўся з ім.

— Шчыра далучаюся да вашага тосту! Я таксама лічу „Марозаву" геніяльнай карцінай і ганаруся б, калі б намаляваў яе я, а не Сурыкаў!

ПАВАЖНЫ ЖАНІХ

Знаёмыя і блізкія аднаго паважнага жаніха Дэні Морыс, які жыве ў горадзе Рош-сюр-йон, на працягу многіх год хацелі як найлепш „ачалавечыць" яго. А ён аказаўся на здзіўленне пераборлівым і дасягнуў халасцяком аж да 49-гадовага ўзросту. А потым ён уступіў настойлівым родзічам і нарэшце запрасіў іх на вяселле. Вечарынка была шумная і мнагалюдная, бо прысутнічала паўтары сотні чалавек. Але якім непаўторным было здзіўленне гасцей, калі выявілася, што вяселле адбываецца... без нявесты.

ДАРЭМНЫЯ ПОШУКІ

Аднойчы ноччу ў памяшканне французскага пісьменніка Бальзака залез злодзей. Упэўніўшыся, што гаспадар спіць, злодзей падышоў да стала і пачаў адмыкаць шуфляду. Раптам прагучэў гучны смех. Злодзей агледзеўся і ў месячным святле ўбачыў пісьменніка. Не зважаючы на спалох, злодзей спытаў:

— Чаго вы рагочаце?

— А таго, што ты сярод ночы, у цемры, шукаеш тое, чаго я і ўдзень знайсці не магу.

Калі кланяешся начальніку, азірніся назад: там могуць стаяць яго намеснікі.